

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Milanówek na lata 2026-2029

MILANÓWEK
miasto ogród

Dokument opracowany przez:

Centrum Usług Społecznych
ul. Tadeusza Kościuszki 16,
05-822 Milanówek
<https://www.cusmilanowek.pl>

Przy wsparciu:

**Mazowieckie Centrum
Polityki Społecznej**
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa
www.mcps.com.pl

Utila Sp. z o.o.
ul. Łotewska 17 lok. 01
03-918 Warszawa
www.utila.pl

Milanówek, grudzień 2025

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan powstał w ramach projektu
„Dla Ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu”
prowadzonego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Priorytet IV. Spójność społeczna i zdrowie
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

SPIS TREŚCI

	Wykaz skrótów	4
1.	Wstęp	5
2.	Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych	7
3.	Diagnoza	9
3.1.	Charakterystyka gminy Milanówek	9
3.1.1.	Struktura społeczna.....	9
3.1.2.	Główne problemy społeczne.....	11
3.2.	Zasoby gminy Milanówek	12
3.2.1	Istniejące na terenie gminy Milanówek zasoby, podmioty i organizacje oraz usługi społeczne.....	12
3.2.2.	Usługi świadczone w środowisku.....	18
3.3.	Diagnoza potrzeb mieszkańców	21
3.3.1.	Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w Milanówku - raport z badań ilościowych i jakościowych	21
3.3.2.	Diagnoza wybranych grup docelowych w podziale na obszary wsparcia na podstawie dokumentów programowych gminy	24
3.4.	Analiza potrzeb	28
3.4.1.	Potrzeby w zakresie świadczonych usług i usługi deficytowe	28
3.4.2.	Potrzeby Podmiotów Pomocy Społecznej.....	29
4.	Plan rozwoju usług społecznych	31
4.1.	Osoby starsze.....	32
4.2.	Osoby z niepełnosprawnościami.....	33
4.3.	Rodziny z dziećmi	34
4.4.	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	35
5.	Zestawienie potencjalnych źródeł finansowania działań ujętych w Planie.....	36
6.	Systemy monitorowania i oceny	43
6.1.	Wskaźniki rezultatu i produktu.....	43
6.2.	Opis systemu monitorowania realizacji planu i osiągnięcia wskaźników	47
6.3.	Ocena skuteczności i efektywności planu (ewaluacja)	47
7.	Spis elementów graficznych	48

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CIS – Centrum Integracji Społecznej

CUS – Centrum Usług Społecznych

DDP – Dzienny Dom Pomocy

DPS – Dom Pomocy Społecznej

EFS+ - Europejski Fundusz Społeczny Plus

FEM – Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

JST – Jednostka samorządu terytorialnego

KIS – Klub Integracji Społecznej

LPDI – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

MU3W – Milanowski Uniwersytet III Wieku

NGO – Organizacja pozarządowa

NSP 2021 – Narodowy Spis Powszechny 2021

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

OW – Ośrodek wsparcia

OWES – Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej

OZPS – Ocena zasobów pomocy społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PES – Podmiot ekonomii społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PS – Przedsiębiorstwo społeczne

PUP – Powiatowy urząd pracy

ŚDS – Środowiskowy dom samopomocy

UG – Urząd Gminy

UTW – Uniwersytet trzeciego wieku

WTZ – Warsztaty terapii zajęciowej

ZAZ – Zakłady aktywności zawodowej

1. WSTĘP

Niniejszy **Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2026–2029** (dalej: *Plan*) stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby mieszkańców gminy oraz na wyzwania społeczno-demograficzne, które w ostatnich latach w istotny sposób wpływają na kierunki prowadzenia lokalnej polityki społecznej. Przez wiele lat wsparcie świadczone w ramach systemu pomocy społecznej kierowane było przede wszystkim do osób i grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym osób defaworyzowanych, wykluczonych społecznie, doświadczających kryzysów oraz mających trudności z funkcjonowaniem w środowisku społecznym. Obecnie obserwuje się istotną zmianę w sposobie prowadzenia polityki społecznej, polegającą na rozszerzaniu zakresu jej oddziaływania na całą społeczność lokalną. Współczesna polityka społeczna ukierunkowana jest na budowę społeczeństwa o powszechnym i równym dostępie do usług społecznych świadczonych na poziomie lokalnym, adekwatnie do potrzeb mieszkańców oraz ich możliwości finansowych.

Tak określone cele i priorytety mogą być osiągnięte jedynie poprzez konsekwentną integrację oraz koordynację działań różnych sektorów i systemów, w szczególności pomocy społecznej, ochrony zdrowia i edukacji, a także poprzez systematyczne planowanie oparte na dowodach, w tym przede wszystkim na diagnozie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej gminy Milanówek. Jednym z kluczowych założeń Planu jest stopniowe wychodzenie poza instytucjonalne ramy pomocy społecznej, na rzecz rozwoju usług świadczonych w miejscu zamieszkania jako preferowanej alternatywy dla rozwiązań instytucjonalnych. Nie oznacza to likwidacji istniejących placówek, lecz ich uzupełnienie oraz równoległy, planowy rozwój usług środowiskowych w taki sposób, aby mieszkańcy mieli możliwość wyboru rozwiązania odpowiadającego ich indywidualnym potrzebom i preferencjom.

Istotnym założeniem Planu jest również projektowanie oferty usług społecznych w oparciu o sprawdzone modele działań, których skuteczność została potwierdzona w badaniach i praktyce, z jednoczesnym zachowaniem elastyczności pozwalającej dostosowywać formy wsparcia do zmieniających się potrzeb odbiorców.

Plan na lata 2026–2029 został opracowany przez pracowników Centrum Usług Społecznych w Milanówku, we współpracy z samorządem gminy oraz przy udziale ekspertów zewnętrznych i przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na terenie regionu. Dokument powstał w oparciu o diagnozę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej, *Strategię rozwoju usług społecznych. Polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do roku 2035)* oraz *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grodziskiego oraz gminy Milanówek*.

Plan, określając główne kierunki zmian w systemie usług społecznych, odpowiada na najważniejsze wyzwania zidentyfikowane w gminie, w tym w szczególności na proces starzenia się społeczeństwa i wynikający z niego wzrost liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Dokument definiuje także kierunki rozwoju usług kierowanych do osób starszych, dzieci i ich rodzin, osób z niepełnosprawnościami oraz osób z zaburzeniami psychicznymi i osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego. Przy opracowywaniu Planu uwzględniono ponadto sytuację oraz prognozy dotyczące rynku pracy, zmiany w obrębie struktury rodzin, potrzeby edukacyjne i kulturalne mieszkańców, jak również czynniki ryzyka i procesy sprzyjające zagrożeniu wykluczeniem społecznym.

Dokument składa się z sześciu rozdziałów ujętych w dwóch częściach: **diagnostycznej** oraz **wdrożeniowej**.

W **części diagnostycznej** (rozdziały II i III) przedstawiono uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych, diagnozę oraz analizę potrzeb społecznych, obejmujące w szczególności: charakterystykę sytuacji demograficznej i społecznej Gminy Milanówek, identyfikację najistotniejszych problemów społecznych, analizę aktualnie realizowanych usług społecznych, inwentaryzację zasobów pozostających w dyspozycji lokalnego systemu pomocy społecznej i instytucji działających na jego rzecz.

Część wdrożeniowa (rozdziały IV–VI) zawiera opis planowanych do realizacji działań w czterech kluczowych obszarach interwencji: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego oraz dziecko i rodzina.

Ponadto część wdrożeniowa obejmuje analizę kosztów realizacji Planu oraz opis systemu jego monitorowania i oceny, umożliwiającego bieżącą weryfikację postępów oraz skuteczności podejmowanych działań.

Dokument uzupełniają: **spis stosowanych skrótów** oraz **słownik kluczowych pojęć**, mające na celu zapewnienie przejrzystości zapisów oraz ułatwienie interpretacji charakteru i specyfiki poszczególnych usług społecznych.

Przyjęcie niniejszego Planu umożliwi budowę spójnego i zintegrowanego lokalnego systemu usług społecznych, opartego na rozwoju usług środowiskowych, profilaktycznych oraz interwencyjnych. Realizacja Planu pozwoli na skuteczne reagowanie na potrzeby mieszkańców, zwiększenie dostępności wsparcia oraz podnoszenie jakości życia w gminie.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH

Powiązanie celów strategicznych Gminy Milanówek z dokumentami wyższego szczebla stanowi kluczowy element zapewnienia spójności działań rozwojowych oraz efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów. Integracja ta umożliwi dostosowanie lokalnych inicjatyw do priorytetów wyznaczonych na wyższych poziomach zarządzania publicznego, co sprzyja zwiększeniu skuteczności realizowanych działań, a także wzmacnia możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, w szczególności krajowych i unijnych.

Tabela 1 przedstawia zestawienie celów Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Milanówek na lata 2026–2029 z celami dokumentów strategicznych wyznaczających kierunki rozwoju usług społecznych na poziomie krajowym i lokalnym, tj.:

1. *Strategii rozwoju usług społecznych. Polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.),*
2. *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Grodziskim na lata 2023 – 2030,*
3. *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Milanówek na lata 2022–2027.*

Ponadto Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Milanówek na lata 2026–2029 został opracowany w zgodności z **Ogólnopolskimi Wytocznymi Tworzenia Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych**, zapewniając zgodność kierunków interwencji, standardów i metodologii planistycznej z obowiązującymi zasadami polityki publicznej w obszarze usług społecznych.

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Dokument	Zgodność
Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 roku)	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Milanówek na lata 2026-2029 są zgodne z: <ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny 1: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci. • Cel strategiczny 2. Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu • Cel strategiczny 3. Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności • Cel strategiczny 4. Stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Grodziskim na lata 2023 - 2030	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Milanówek na lata 2026-2029 są zgodne z: <ul style="list-style-type: none"> • Cel główny: Stworzenie systemu wsparcia i dostępu do usług specjalistycznych mających na celu zapewnienie równych szans do rozwoju mieszkańcom Powiatu Grodziskiego, przede wszystkim rodzinom i grupom społecznym zagrożonym wykluczeniem społecznym. • CEL GŁÓWNY 1: Wzmocnienie zintegrowanego systemu pomocy społecznej funkcjonującego w Powiecie Grodziskim. • CEL GŁÓWNY 2. Wsparcie i aktywizacja osób starszych i osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Grodziskiego. • CEL GŁÓWNY 3. Zorganizowanie efektywnego systemu pieczy zastępczej oraz aktywizacja wychowanków pieczy zastępczej. • CEL GŁÓWNY 5. Ograniczenie rozmiarów przemocy domowej.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Milanówek na lata 2026-2029 są zgodne z: <ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny 1: Wspieranie rodzin oraz ograniczenie problemów opiekuńczo-wychowawczych.

Dokument	Zgodność
<p>Milanówek na lata 2022-2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny 2: Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz rozwijanie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób starszych i z niepełnosprawnościami. • Cel strategiczny 3: Rozwijanie profilaktyki zdrowia przeciwdziałania uzależnieniom oraz redukcja dysfunkcji w rodzinie. • Cel strategiczny 4: Wzmacnianie lokalnego systemu pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie. • Cel strategiczny 6: Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. • Cel strategiczny 7: Rozwijanie profilaktyki zdrowia oraz poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

3. DIAGNOZA

3.1.CHARAKTERYSTYKA GMINY MILANÓWEK

Milanówek jest gminą miejską znajdującą się w powiecie grodziskim w centralno-wschodniej części województwa mazowieckiego. Sąsiaduje z gminą Grodzisk Mazowiecki i Podkowa Leśna z powiatu grodzkiego oraz z gminą Brwinów z powiatu pruszkowskiego. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii gmina Milanówek obejmuje powierzchnię 13,44 km². Przebieg granic gminy Milanówek przedstawia poniższa **Mapa 1**.

Mapa 1. Granice gminy Milanówek

Źródło: Geoportal

3.1.1. STRUKTURA SPOŁECZNA

W 2024 roku gminę Milanówek zamieszkiwało 15 579 osób. Strukturę ludności charakteryzowała przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn, wynosząca 1 091 osób. W analizowanym okresie 2022–2024 odnotowano spadek ogólnej liczby ludności o 0,7%, co potwierdza utrzymujący się trend depopulacyjny. W odniesieniu do struktury płci obserwuje się zróżnicowaną dynamikę zmian: liczba kobiet zmniejszyła się w tym okresie o 0,43%, liczba mężczyzn spadła o 1,01%. Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności gminy Milanówek w latach 2022–2024 przedstawia poniższa tabela.

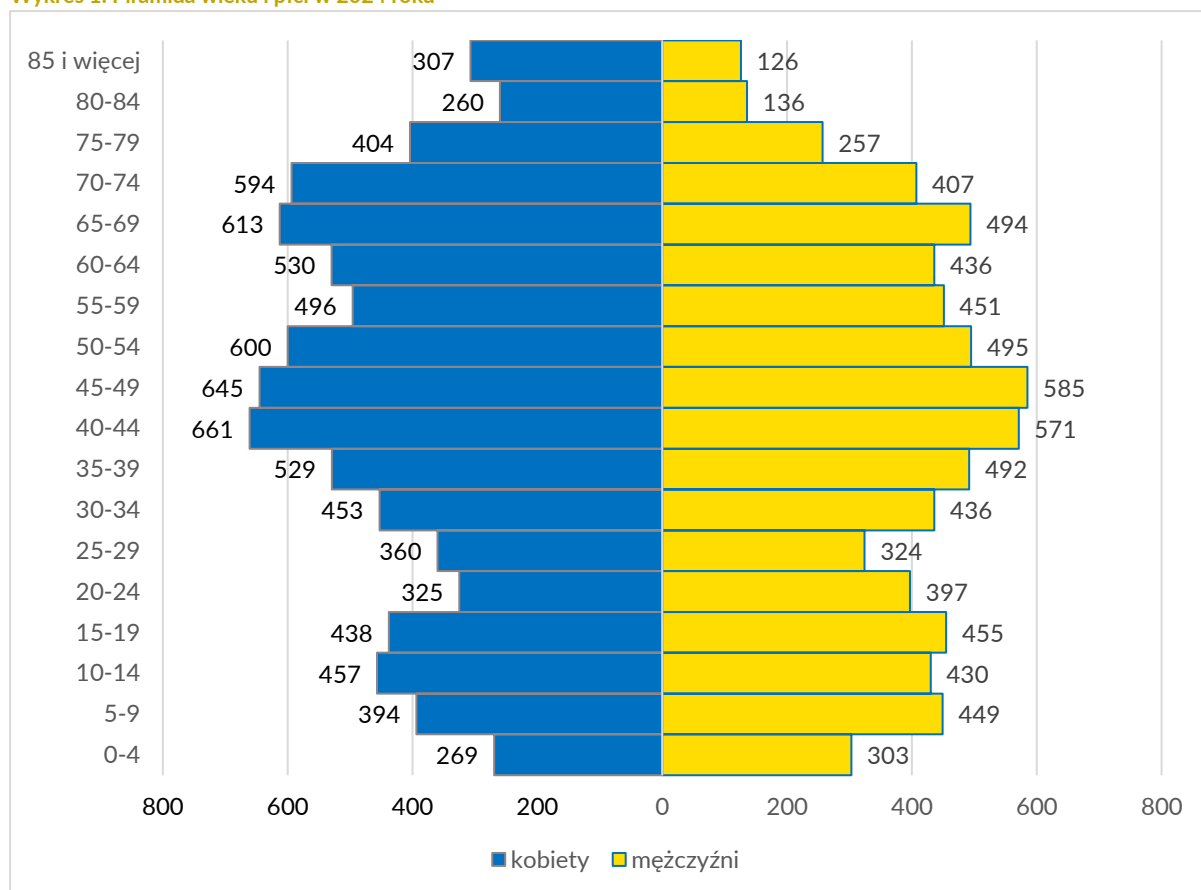
Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024

Liczba ludności ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
15 689	15 637	15 579	7 318	7 271	7 244	8 371	8 366	8 335

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

W 2024 roku najliczniejszą grupę mieszkańców Milanówka stanowiły osoby w wieku 40-44 (1 232 osób) oraz w wieku 45-49 (1 230 osób). Najmniej mieszkańców jest w przedziałach wiekowych 80-84 (396 osób) oraz 85 i więcej lat (433 osoby). W grupach powyżej 25 roku życia oraz w przedziale wiekowym 10-14 lat dominowały liczebnością kobiety. Szczegółowe dane dotyczące liczby mieszkańców Milanówka w podziale na płeć oraz grupę wieku w 2024 roku przedstawia poniższy **Wykres 1**.

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Milanówku wykazuje tendencję wzrostową. W latach 2022–2024 odnotowano wzrost o 2,87%. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 35,8 osób w wieku poprodukcyjnym. W przypadku salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców Milanówka nie da się określić jednoznacznej tendencji. W latach 2022–2024 nastąpiły wahania wartości, od poziomu -0,7 w 2022 roku, przez 5,3 w 2023 roku, po 4,6 w 2024 roku. Szczegółowe dane dotyczące współczynnika obciążenia demograficznego oraz salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców przedstawia poniższa **Tabela 3**.

Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi ¹			Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ²		
2022	2023	2024	2022	2023	2024
34,8	35,8	35,8	-0,7	5,3	4,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Najliczniejszą grupę mieszkańców Milanówka pod względem poziomu wykształcenia stanowią osoby posiadające wykształcenie średnie i policealne (32,36%) oraz wykształcenie wyższe (31,04%). Mniejszą grupą są osoby o wykształceniu zasadniczym zawodowym lub branżowym (11,4%). Najmniejsza liczba osób posiada wykształcenie gimnazjalne (2,35%), podstawowe (7,91%) oraz podstawowe nieukończone (2,43%). Szczegółowe dane dotyczące poziomu wykształcenia mieszkańców Milanówka w 2021 roku przedstawia poniższa **Tabela 4**.

Tabela 4. Poziom wykształcenia

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Wyższe	4 907	31,04%

¹ Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na każde 100 osób w wieku produkcyjnym.

² Migracje na pobyt stały poza jednostkę w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Średnie i policealne	5 116	32,36%
Zasadnicze zawodowe/ branżowe	1 802	11,40%
Gimnazjalne	371	2,35%
Podstawowe	1 250	7,91%
Podstawowe nieukończone	384	2,43%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2021

W 2024 roku w Milanówku zarejestrowanych było 129 osób bezrobotnych, co stanowiło 0,83% ogólnej liczby mieszkańców gminy. W porównaniu do roku 2022 odnotowano spadek o 0,26 pp. W przypadku obu płci w analizowanym okresie nastąpił spadek poziomu bezrobocia. W kontekście mężczyzn odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 0,27 pp. ogólnej liczby mieszkańców, natomiast w przypadku kobiet odnotowano spadek o 0,25 pp. Szczegółowe dane dotyczące poziomu bezrobocia w Milanówku w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 5**.

Tabela 5. Poziom bezrobocie w latach 2022-2024

Bezrobocie rejestrowane	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	171	166	129	1,09%	1,06%	0,83%
Mężczyźni	83	85	62	1,13%	1,17%	0,86%
Kobiety	88	81	67	1,05%	0,97%	0,80%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.1.2. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w Milanówku w 2024 roku było długotrwała lub ciężka choroba. Świadczenia z tego tytułu otrzymało 216 osób, co stanowi 1,32% ogólnej liczby mieszkańców. Kolejnymi najczęściej występującymi powodami były: niepełnosprawność (163 osoby), ubóstwo (139 osób) oraz bezrobocie (103 osoby). W porównaniu do 2022 roku odnotowano wzrost liczby przyznawanych świadczeń z powodów przemocy w rodzinie (wzrost o 0,02p.p.), trudności po zwolnieniu z zakładu karnego (wzrost o 0,01p.p.), integracji uchodźców (wzrost o 0,02p.p.), oraz schorzeń przewlekłych (wzrost o 0,47p.p.). W przypadku części pozostałych powodów liczba osób otrzymujących świadczenia pomocy społecznej uległa zmniejszeniu lub utrzymała się na podobnym poziomie. Szczegółowe dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w Milanówku w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 6**.

Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024

Powód	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ubóstwo	155	153	139	0,99%	0,98%	0,89%
Bezdomność	21	23	19	0,13%	0,15%	0,12%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	45	39	42	0,29%	0,25%	0,27%
- w tym wielodzietność	26	14	22	0,17%	0,09%	0,14%
Bezrobocie	91	118	103	0,58%	0,75%	0,66%
Niepełnosprawność	131	126	163	0,83%	0,81%	1,05%
Długotrwała lub ciężka choroba	139	145	216	0,89%	0,93%	1,39%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	81	77	81	0,52%	0,49%	0,52%
- w tym rodziny niepełne	28	35	44	0,18%	0,22%	0,28%
- w tym rodziny wielodzietne	53	42	43	0,34%	0,27%	0,28%
Przemoc w rodzinie	0	0	4	0,00%	0,00%	0,03%
Alkoholizm	29	30	35	0,18%	0,19%	0,22%
Narkomania	7	8	6	0,04%	0,05%	0,04%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	0	4	0,01%	0,00%	0,03%

Powód	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	0	3	0,00%	0,00%	0,02%
Zdarzenie losowe	3	0	3	0,02%	0,00%	0,02%
Sytuacja kryzysowa	0	8	7	0,00%	0,05%	0,04%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03 oraz BDL GUS

3.2. ZASOBY GMINY MILANÓWEK

3.2.1 ISTNIEJĄCE NA TERENIE GMINY MILANÓWEK ZASOBY, PODMIOTY I ORGANIZACJE ORAZ USŁUGI SPOŁECZNE

DZIAŁALNOŚĆ PODMIOTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ NA TERENIE GMINY MILANÓWEK

Z dniem 1 sierpnia 2021 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku został przekształcony w Centrum Usług Społecznych w Milanówku (CUS), z siedzibą przy ul. Tadeusza Kościuszki 16. CUS realizuje zadania na rzecz wszystkich grup społecznych, świadcząc zarówno usługi obowiązkowe, wynikające z ustawy o pomocy społecznej, jak i usługi środowiskowe rozwijane lokalnie w odpowiedzi na potrzeby mieszkańców.

Na terenie gminy nie funkcjonują inne jednostki organizacyjne realizujące wsparcie dla analizowanych grup społecznych na poziomie lokalnym. Powoduje to koncentrację zadań i kompetencji w obrębie CUS, który pełni rolę kluczowej instytucji koordynującej lokalny system usług społecznych.

W 2024 roku w CUS zatrudnionych było 25 pracowników, co odpowiada 22,5 etatu. Wśród nich znajdowali się:

- kadra kierownicza – 3 osoby,
- pracownicy socjalni – 5 osób,
- asystenci rodziny – 2 osoby,
- pozostali pracownicy administracyjno-wspierający – 17 osób.

Struktura wykształcenia pracowników przedstawia się następująco: 17 osób posiada wykształcenie wyższe, 8 wykształcenie średnie. Specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 1 pracownik, natomiast 3 pracowników posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej. CUS spełnia ustawowe standardy zatrudnienia pracowników socjalnych, tj. 1 pracownik socjalny na 2 000 mieszkańców lub na 50 rodzin objętych pracą socjalną.

W 2024 r. przy Centrum działało Młodzieżowe Koło Wolontariatu, w ramach którego podpisano 18 porozumień z wolontariuszami zaangażowanymi m.in. w:

1. wsparcie organizacji wydarzeń miejskich i charytatywnych,
2. prowadzenie zajęć plastycznych i tanecznych dla dzieci w Centrum Integracji Międzypokoleniowej,
3. wsparcie seniorów doświadczających samotności i ograniczeń mobilności.

Ponadto zawarto 3 porozumienia z wolontariuszami-seniorami wspierającymi grupę samopomocową „Srebrne Inspiracje” (seniorzy 75+). Działalność wolontariacka koordynowana była przez wyznaczonego Koordynatora Wolontariatu.

W jednostce funkcjonował również do Zespół spraw organizowania usług społecznych (w skład zespołu wchodził organizator usług społecznych oraz koordynatorzy indywidualnych planów usług społecznych). Zespół do spraw realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej (organizator pomocy społecznej, specjaliści z zakresu pracy socjalnej, pracy z rodziną oraz inni specjaliści realizujący zadania z zakresu pomocy społecznej). Stanowisko organizatora społeczności lokalnej.

W 2024 roku Centrum Usług Społecznych w Milanówku kontynuowało działania ukierunkowane na integrację lokalną oraz aktywizację środowiskową, ze szczególnym uwzględnieniem:

1. obszaru senioralnego, rodzinnego oraz wsparcia osób z niepełnosprawnościami,
2. funkcjonowania Miejsca Aktywności Lokalnej (MAL) jako przestrzeni sprzyjającej oddolnym inicjatywom mieszkańców oraz budowaniu kapitału społecznego,
3. prowadzenia działalności animacyjnej i międzypokoleniowej realizowanej poprzez Centrum Integracji Międzypokoleniowej, wspierającej rozwój więzi społecznych oraz współpracy pomiędzy różnymi grupami wiekowymi.

Centrum Usług Społecznych pełni w Milanówku kluczową rolę jako instytucja koordynująca wsparcie społeczne, integrując działania o charakterze opiekuńczym, środowiskowym, oraz profilaktycznym. Podstawowe informacje dotyczące CUS w Milanówku przedstawia Tabela 7.

Tabela 7. Podstawowe informacje dotyczące CUS

Informacja	2022	2023	2024
Liczba personelu	38	31	25
Liczba personelu w przeliczeniu na etaty	33,15	23,73	22,5
Liczba personelu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców	2,31	1,89	1,53
Źródła finansowania			Budżet Wojewody (44,59%), Budżet gminy (45,01%)
Wydatki budżetowe [zł]	20 446 656,20	20 446 656,20	14 083 942,13

Źródło: sprawozdania z działalności CUS

Ponadto CUS w Milanówku współpracuje z innymi podmiotami świadczącymi usługi dla osób starszych na terenie gminy, do których należą:

- Rada Seniorów Miasta Milanówka, której przedstawiciele aktywnie uczestniczą w wydarzeniach o zasięgu krajowym (m.in. Zgromadzenie Ogólne Rad Seniorów „Dziesięć lat doświadczeń Rad Seniorów w Polsce – rola rad seniorów w budowaniu i rozwoju demokracji samorządowej”), regionalnym (spotkania organizowane przez MRPiPS i Pełnomocnika Wojewody Mazowieckiego ds. Osób Starszych) oraz powiatowym (m.in. posiedzenia Grodzkiej Rady Seniorów).
- Miejska Biblioteka Publiczna w Milanówku, która udostępnia zbiory z dużą czcionką, dostosowane do potrzeb osób starszych, a także organizuje szkolenia z zakresu nowych technologii (np. obsługi laptopów i smartfonów).
- Milanowskie Centrum Kultury, które w 2023 r. organizowało wydarzenia dedykowane seniorom, takie jak koncert *Kolęda dla Nieobecnych | Obecnych*, cykl *Niedzielne Spotkania z Klasyką*, *Festiwal Otwarte Ogrody*.
- Milanowski Uniwersytet Trzeciego Wieku (MU3W), organizujący wykłady, spotkania tematyczne, wyjazdy i wydarzenia kulturalne. W 2023 r. w aktywnościach MU3W uczestniczyło 140 seniorów.
- Związek Rencistów, Emerytów i Inwalidów – Oddział Regionalny w Milanówku, będący organizacją pozarządową współpracującą z samorządem lokalnym w celu poprawy jakości życia seniorów i osób z niepełnosprawnościami, przeciwdziałającą marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Działania Związku obejmują organizację zajęć kulturalnych, artystycznych, sportowych, rekreacyjnych i rehabilitacyjnych oraz reprezentowanie interesów swoich członków - mieszkańców Milanówka i powiatu grodzkiego – przed organami władzy publicznej.

Mieszkańcy Milanówka korzystają również z usług oferowanych przez jednostki powiatowe:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – jednostka organizacyjna pomocy społecznej na szczeblu powiatowym;
- Dwa Powiatowe Domy Pomocy Społecznej – jeden prowadzony przez powiat oraz drugi prowadzony przez inną jednostkę na zlecenie powiatu. Placówka prowadzona bezpośrednio

przez powiat grodziski posiada 40 miejsc, ale obecnie korzysta z niej 47 osób. Podobnie wygląda sytuacja w drugiej placówce, z której korzystają 62 osoby mimo 58 miejsc.

W 2023 roku w Domach Pomocy Społecznej ogółem przebywało 32 mieszkańców Milanówka, która z tego tytułu opłacała pobyt na łączną kwotę 1 376 851 zł, co w przeliczeniu na 1 osobę stanowi koszt 43 026,59 zł. W 2024 roku liczba mieszkańców w DPS-ach zmniejszyła się do poziomu 26, ogólna kwota, którą gmina poniosła wyniosła 1 609 732, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca dało wartość 61 912,77 zł (Tabela 8).

- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy – placówka posiada 33 miejsca;
- Mieszkanie treningowe;
- Placówka specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.

Tabela 8. Odpłatność gminy Milanówek za pobyt w Domu Pomocy Społecznej

Wyszczególnienie	2023	2024	Prognoza 2025*
Liczba osób	32	26	26
Kwota świadczeń (zł)	1 376 851	1 609 732	1 609 732

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2024

W latach 2022–2024 uległa zwiększeniu liczba rodzin oraz osób otrzymujących świadczenia. Biorąc pod uwagę rodziny objęte wsparciem w postaci świadczeń, ich liczba wzrosła o 10,17%, wzrosła także liczba rodzin otrzymujących pomoc udzielaną w ramach pomocy socjalnej. Wartości wzrosły z poziomu 234 rodzin w 2023 roku do 260 w 2024 roku (wzrost o 11,11%). Szczegółowe dane dotyczące liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022–2024 przedstawia poniższa Tabela 9.

Tabela 9. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022–2024

Rodzaj świadczeń	Liczba osób			Liczba rodzin		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Świadczenia ogółem	275	278	306	236	234	260
w tym:						
Świadczenia pieniężne	168	170	200	166	166	198
Świadczenia niepieniężne	163	186	106	136	158	62
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	4	3	2	4	3	2
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	271	275	305	232	231	259
Pomoc udzielana w ramach pomocy socjalnej	X	X	X	229	229	217

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

Łączna kwota świadczeń z pomocy społecznej przekazanych w ramach zadań własnych gminy Milanówek w 2024 roku wyniosła 1 522 546 zł. W porównaniu do roku 2022 był to wzrost łącznej kwoty świadczeń o 24,68%. Biorąc pod uwagę poszczególne rodzaje świadczeń największą kwotą 2024 roku charakteryzowały się zasiłki stałe (646 869 zł), z których korzystało 78 osób. Kolejnymi świadczeniami były usługi opiekuńcze, z których skorzystało 57 osób, a ich koszt wyniósł 271 900 zł oraz schronienie, z którego skorzystało 14 osób i kosztowało 193 228 zł. Szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022–2024 w gminie Milanówek przedstawia poniższa Tabela 13.

Tabela 10. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022-2024 wraz z kwotą świadczeń

Rodzaj świadczeń	Liczba osób			Liczba rodzin			Kwota świadczeń [PLN]		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	271	275	305	232	231	259	1 221 036	1 227 683	1 522 546
W tym:									
Zasiłki stałe	70	81	78	69	79	77	441 466	480 016	646 869
Zasiłki okresowe	55	74	60	55	72	60	141 837	153 626	157 984
Schronienie	16	14	14	16	14	14	146 544	188 222	193 228
Posiłek	68	78	80	44	47	51	78 316	75 869	82 491
Usługi opiekuńcze - ogółem	78	59	57	78	58	56	279 632	202 248	271 900
Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	X	X	X	115	114	9	X	X	X
Interwencja kryzysowa	X	X	X	1	3	1	X	X	X
Praca socjalna	X	X	X	229	229	217	X	X	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

PROGRAMY Z OBSZARU POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie gminy Milanówek realizowane są programy lokalne oraz programy wynikające z aktów prawa krajowego, ukierunkowane na wzmacnianie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców, wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zapewnienie dostępu do usług i świadczeń. Poniżej przedstawiono najważniejsze dokumenty i działania podejmowane w 2024 roku.

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Milanówek na lata 2022–2027

Podstawa prawna: Uchwała Nr LV/484/22 z dnia 17 lutego 2022 r.

Cel: Identyfikacja i ograniczanie najważniejszych problemów społecznych, takich jak: bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia, niepełnosprawność, bezdomność, przemoc domowa oraz przestępczość.

Realizacja w 2024 r. obejmowała m.in.:

- prowadzenie świetlicy środowiskowej,
- funkcjonowanie Centrum Integracji Międzypokoleniowej oraz Miejsca Aktywności Lokalnej,
- prowadzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego,
- rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, w szczególności działającymi na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnościami i rodzin.

2. Program Wspierania Rodziny dla Gminy Milanówek na lata 2022–2024

Podstawa prawna: Uchwała Nr 485/LV/22 z dnia 17 lutego 2022 r.

Cel: Wzmocnienie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze i przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Realizacja w 2024 r.:

- wsparcie rodzin poprzez pracę asystenta rodziny,
- organizacja systemu opieki nad dzieckiem oraz współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

W 2024 r. wsparciem objęto 189 rodzin (łącznie 337 osób). Wydano 302 decyzje i wypłacono 9 035 świadczeń. Realizacja programu wymaga stałej współpracy lokalnych instytucji i jest kontynuowana.

3. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024–2030

Podstawa prawna: Uchwała Nr 765/XCIX/24 z dnia 18 marca 2024 r.

Cele strategiczne programu:

- ograniczanie skali przemocy domowej,
- zwiększenie dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy,
- wzmocnienie działań wobec osób stosujących przemoc.

Działania prowadzone w 2024 r.:

- praca Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych,
- specjalistyczne poradnictwo oraz wsparcie psychologiczne,
- warsztaty dla dzieci i młodzieży nt. emocji, agresji i rozwiązywania konfliktów,
- prowadzenie procedury „Niebieska Karta”.

4. Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024–2028

Podstawa prawna: Uchwała Nr 745/XCVI/24 z dnia 29 stycznia 2024 r.

Cel: Ograniczenie niedożywienia dzieci, młodzieży i osób dorosłych w trudnej sytuacji.

Realizacja w 2024 r.:

1. ogólny koszt programu: 175 891,00 zł, w tym:
 - dotacja: 100 305,00 zł
 - środki własne gminy: 75 586,00 zł
2. wsparciem objęto 168 osób, w tym:
 - 45 dzieci w placówkach oświatowych,
 - 123 osoby dorosłe (osoby starsze, z niepełnosprawnościami, bezrobotne i bezdomne).
3. do szkół zakupiono wyposażenie kuchni i stołówek oraz przeprowadzono prace remontowe (SP nr 1 i SP nr 2).

Całkowita wartość zadania infrastrukturalnego wyniosła 199 800 zł, z czego 159 800 zł stanowiła dotacja celowa.

WSPÓŁPRACA GMINY MILANÓWEK Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

W 2024 roku Centrum Usług Społecznych w Milanówku utrzymywało i rozwijało współpracę z licznymi organizacjami pozarządowymi oraz grupami nieformalnymi, dzięki czemu możliwe było znaczące uzupełnienie lokalnego systemu wsparcia społecznego. Współdziałanie to obejmowało zarówno realizację zadań publicznych, jak i działania środowiskowe, integracyjne oraz edukacyjne.

1. Organizacje pozarządowe i podmioty współpracujące

CUS współpracowało m.in. z:

1. **Caritas Archidiecezji Warszawskiej** – wsparcie żywnościowe i pomoc rzeczowa.
2. **Polski Czerwony Krzyż (PCK)** – działania pomocowe i kryzysowe.
3. **Polski Komitet Pomocy Społecznej (PKPS)** – wsparcie żywnościowe oraz rzeczowe.
4. **Fundacja „Radośni”** – działania animujące i integrujące mieszkańców.
5. **Stowarzyszenie „Dla Autyzmu”** – wsparcie rodzin z dziećmi z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.
6. **Stowarzyszenie „Milanowski Uniwersytet Trzeciego Wieku”** oraz **Związek Emerytów i Rencistów** – działania aktywizacyjne i integracyjne dla seniorów.
7. **Fundacja Biuro Służby Krajowej AA** – prowadzenie grup samopomocowych dla osób uzależnionych.
8. **Grupy nieformalne mieszkańców** – m.in. Klub Podróżnika, Klub Miłośników Planszówek, Sekcja Turystyki Rowerowej, zajęcia pilates, brydż, konwersacje językowe.

2. Zakres realizowanych działań

Współpraca obejmowała:

1. organizowanie zajęć integracyjnych i aktywizujących różne grupy społeczne,
2. prowadzenie grup wsparcia i samopomocowych,
3. organizowanie wydarzeń kulturalnych, prozdrowotnych i edukacyjnych,
4. realizację programów wspierających seniorów (w tym UTW, kluby aktywności),
5. wspieranie rodzin i osób z niepełnosprawnościami poprzez działania specjalistyczne i środowiskowe.

3. Współpraca międzyinstytucjonalna

Istotnym elementem było współdziałanie z:

- **Policją i Strażą Miejską** – wspólne interwencje, działania na rzecz bezpieczeństwa, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, wsparcie osób w sytuacjach kryzysowych, działania względem osób bezdomnych.

- **Milanowską Radą Seniorów** – konsultowanie potrzeb osób starszych, wsparcie w przygotowaniu wniosków o środki zewnętrzne, udostępnianie informacji o aktywnościach.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz grupami lokalnymi ma istotne znaczenie dla funkcjonowania systemu wsparcia społecznego w gminie. Pozwala na poszerzenie oferty usług dostępnych dla mieszkańców oraz na szybsze reagowanie na pojawiające się potrzeby. Dzięki zaangażowaniu partnerów społecznych wzmacniane są więzi międzyludzkie, a mieszkańcy mają większe możliwości uczestniczenia w życiu lokalnej społeczności. Włączenie organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich sprzyja również rozwojowi wolontariatu oraz podnosi poziom aktywności społecznej mieszkańców. Jednocześnie działania te przyczyniają się do ograniczania izolacji społecznej, w szczególności wśród seniorów oraz rodzin przeżywających trudności. Współdziałanie sektora publicznego z trzecim sektorem stanowi zatem istotny filar lokalnego systemu wsparcia i jego dalszy rozwój odpowiada na realne, rosnące potrzeby społeczności Milanówka.

3.2.2. USŁUGI ŚWIADCZONE W ŚRODOWISKU

Na terenie gminy Milanówek prowadzony jest rozbudowany system usług środowiskowych, którego celem jest wspieranie mieszkańców w ich naturalnym otoczeniu, wzmacnianie samodzielności oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Usługi te są koordynowane przez Centrum Usług Społecznych w Milanówku we współpracy z instytucjami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi oraz partnerami społecznymi. Obejmują one działania skierowane do osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi, a także osób zagrożonych kryzysem zdrowia psychicznego lub uzależnieniami.

Jednym z podstawowych elementów wsparcia środowiskowego jest **praca socjalna**, nakierowana na diagnozę sytuacji życiowej, profilaktykę, doradztwo oraz towarzyszenie w procesie wychodzenia z trudności. W ramach niej realizowane są **usługi opiekuńcze**, świadczone osobom starszym, przewlekle chorym i niesamodzielnym. Obejmują one pomoc w codziennych czynnościach, utrzymaniu higieny oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego. Osobom wymagającym wsparcia o charakterze terapeutycznym i medycznym zapewniane są **specjalistyczne usługi opiekuńcze**, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi - w 2024 r. zrealizowano 148,5 godzin takich usług.

Kontynuowane są **specjalistyczne usługi usprawniające w miejscu zamieszkania**, obejmujące m.in. zabiegi kinezyterapii oraz masaż, co pozwala osobom z ograniczeniami funkcjonalnymi utrzymywać jak najdłużej samodzielność i sprawność. Równolegle rozwijane są **sąsiedzkie usługi opiekuńcze**, oparte na wsparciu osób z najbliższego otoczenia podopiecznego. Usługi te realizowane są na podstawie kontraktu trójstronnego i współfinansowane z funduszy unijnych, przy czym opiekun sąsiedzki otrzymuje wynagrodzenie za przepracowane godziny.

Ważnym komponentem systemu jest rozwój usług wspierających samodzielność w miejscu zamieszkania. Należą do nich m.in. **usługi sąsiedzkie**, wsparcie w ramach programów rządowych („Opieka 75+”, „Korpus Wsparcia Seniorów”), a także **teleopieka**, umożliwiająca szybkie wezwanie pomocy poprzez noszone przez seniorów opaski bezpieczeństwa.

Istotnym elementem środowiskowego systemu wsparcia w gminie Milanówek jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług i sprzętu rehabilitacyjnego. **Usługi rehabilitacyjne** realizowane są w gabinecie rehabilitacyjnym finansowanym ze środków własnych gminy. Z zabiegów mogą korzystać osoby zamieszkujące na terenie Milanówka, na podstawie skierowania od lekarza. Rodzaj i zakres zabiegów dobierany jest indywidualnie przez specjalistę, zgodnie z potrzebami zdrowotnymi pacjenta. Wykonawca usług został wyłoniony w drodze postępowania przetargowego.

Uzupełnieniem wsparcia jest działająca przy CUS **wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego**, która umożliwia bezpłatny dostęp do wyposażenia wspomagającego funkcjonowanie osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami. W zasobie wypożyczalni znajdują się m.in. łóżka rehabilitacyjne, wózki inwalidzkie (również przeznaczone dla dzieci), kule łokciowe i pachowe, balkoniki, koncentratory tlenu oraz inne urządzenia wspomagające codzienną aktywność i proces rekonwalescencji. Sprzęt

wypożyczany jest na podstawie umowy, zwykle na okres do 6 miesięcy, z możliwością przedłużenia w uzasadnionych przypadkach.

Gmina zapewnia również **pomoc w formie posiłków**, realizowaną jako zadanie własne o charakterze obowiązkowym. W 2024 r. wsparcie żywieniowe otrzymało 168 osób, w tym dzieci w przedszkolach i szkołach oraz osoby dorosłe, w tym osoby starsze i bezdomne. Część świadczeń realizowano w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Istotnym elementem wsparcia rodzin jest **asystentura rodziny**, skierowana do rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. W 2024 r. pracą asystentów objęte były rodziny wymagające wsparcia w organizacji życia codziennego, pełnienia funkcji rodzicielskich oraz wzmocnienia więzi. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonuje **Środowiskowy Klub Wsparcia dla Dzieci i Rodzin „Przystań pod Dębem”**, oferujący dzieciom pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, a także zapewniający wsparcie dla rodziców.

W ramach **Centrum Integracji Międzypokoleniowej** funkcjonuje **Milanowski Klub Seniora, Pracownia Techniczna - Męska Szopa** oraz **Miejsce Aktywności Lokalnej**. Dodatkowo CIM oferuje blok zajęciowy dedykowany dzieciom w wieku 6-14 lat. Centrum Integracji Międzypokoleniowej realizuje także zadania związane z **Programem „Ogólnopolska Karta Seniora”**.

Centrum Integracji Międzypokoleniowej oferuje bezpłatne zajęcia:

- edukacyjne – zajęcia językowe, treningi pamięci;
- kreatywne – zajęcia plastyczne;
- usprawniające – gimnastyka, pilates, joga, tai chi, taniec w kręgu, taniec nowoczesny, nordic walking.

Na rzecz integracji społecznej mieszkańców działa również **Milanowski Uniwersytet Trzeciego Wieku**. Centrum Usług Społecznych w Milanówku realizuje również usługę **wolontariatu**, której celem jest włączenie mieszkańców w działania na rzecz lokalnej społeczności. Wolontariat daje możliwość niesienia pomocy dzieciom, osobom samotnym, starszym i niepełnosprawnym, a jednocześnie pozwala wolontariuszom rozwijać własne umiejętności, zdobywać doświadczenie oraz realizować swoje pasje. Uczestnicy programu mogą zaangażować się w pomoc w świetlicach lub towarzyszyć starszym osobom potrzebującym.

W Centrum Usług Społecznych w Milanówku mieszkańcy mogą skorzystać z różnych **form bezpłatnego poradnictwa**:

1. Wsparcie psychologiczne dla dorosłych w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym,
2. Wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla dzieci, młodzieży i rodziców,
3. Poradnictwo prawne, w tym związane z ochroną praw dziecka,
4. Wsparcie psychologiczne w sytuacjach przemocy domowej,
5. Wsparcie informacyjne,
6. Wsparcie finansowe.
7. Interwencje kryzysowe

Osoby uwiękane w przemoc jak również borykające się z problemem uzależnień mogą skorzystać z **Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego**, grup wsparcia (w tym AA) .

W obszarze wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnościami funkcjonują **Warsztaty Terapii Zajęciowej**, prowadzące zajęcia rozwijające umiejętności społeczne i zawodowe, oraz **Dom Rehabilitacyjno-Opiekuńczy**, zapewniający całodobową opiekę osobom z niepełnosprawnością intelektualną.

Centrum Usług Społecznych w Milanówku realizuje również zadanie w ramach Programu **„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”** dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025 finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego.

„Od zależności do samodzielności – Milanowskie Kręgi Wsparcia”, tworzone przez Centrum Usług Społecznych w Milanówku, wspierają integrację osób z niepełnosprawnością intelektualną w społeczności lokalnej poprzez budowanie osobistych sieci wsparcia i włączanie ich w życie społeczne. Projekt kładzie nacisk na podmiotowość osób z niepełnosprawnością, rolę rodzin i społeczności w poprawie jakości życia oraz zapewnienie bezpiecznej i samodzielnej przyszłości w środowisku lokalnym, z odpowiednio dostosowanym wsparciem.

Wśród zadań realizowanych przez Centrum Usług Społecznych w Milanówku znajduje się również prowadzenie **Mieszkania Treningowego dla osób z niepełnosprawnością**, które stanowi formę wsparcia środowiskowego umożliwiającą osobom wymagającym pomocy w codziennym funkcjonowaniu nabywanie umiejętności samodzielnego życia i przygotowanie do pełnej integracji w społeczności lokalnej.

System usług środowiskowych funkcjonujący w gminie Milanówek obejmuje wsparcie o charakterze opiekuńczym, aktywizującym, terapeutycznym oraz profilaktycznym, a jego kluczowym założeniem jest stworzenie mieszkańcom warunków do możliwie najdłuższego i jak najbardziej samodzielnego funkcjonowania w ich naturalnym środowisku lokalnym.

3.3. DIAGNOZA POTRZEB MIESZKAŃCÓW

3.3.1. DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W MILANÓWKU - RAPORT Z BADAŃ ILOŚCIOWYCH I JAKOŚCIOWYCH

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w Milanówku, zrealizowana przez firmę Lokalne Badania Społeczne na zlecenie Centrum Usług Społecznych, pozwoliła rozpoznać kluczowe potrzeby wszystkich mieszkańców gminy oraz zasoby lokalne w obszarze usług społecznych. Poniżej przedstawiono najważniejsze wnioski.

Milanówek charakteryzuje się wysokim poziomem kapitału społecznego i silnym poczuciem tożsamości lokalnej, przy jednoczesnych napięciach między dążeniem do zachowania tradycyjnego charakteru miasta a potrzebą jego modernizacji. Społeczność cechuje się aktywnością obywatelską w wybranych grupach (szczególnie wśród seniorów), ale także rosnącą polaryzacją społeczną między starszymi i młodszymi mieszkańcami.

Powstanie CUS w Milanówku znacząco poprawiło dostępność i różnorodność usług społecznych. Instytucja jest rozpoznawalna i pozytywnie oceniana przez mieszkańców, stanowiąc centrum koordynacji, integracji i profesjonalizacji lokalnej polityki społecznej. Dzięki rozszerzeniu oferty usług CUS skutecznie „odczarował” wizerunek pomocy społecznej, stając się miejscem wsparcia powszechnego, otwartego dla wszystkich mieszkańców.

ZASPOKOJONE POTRZEBY I DOSTĘPNE FORMY WSPARCIA

W gminie funkcjonuje szeroka oferta usług dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami (teleopieka, asystent osobisty, usługi opiekuńcze, wypożyczalnia sprzętu, kluby seniora, zajęcia aktywizujące). CUS oferuje także wsparcie dla rodzin z dziećmi (asystentura rodzinna, warsztaty dla rodziców, program „Karta Dużej Rodziny”). Dobrze oceniana jest dostępność usług integracyjnych i kulturalnych oraz rozwój form aktywizacji społecznej.

Tabela 11. ocena jakości usług społecznych, które były świadczone w Milanówku w okresie ostatnich kilku lat

Nazwa usługi	Ocena (średnia w skali 1-5)
mobilny fizjoterapeuta (dojeżdżający do odbiorcy)	3,87
usługi teleopieki (opaska SOS monitorująca funkcje życiowe pacjenta, urządzenia do zdalnego badania stanu zdrowia pacjenta, np. EKG)	4,51
wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	4,30
świetlica środowiskowa (socjoterapeutyczna) dla dzieci i młodzieży	4,31
Miejsce Aktywności Lokalnej (MAL)	3,73
taksówka dla seniora i osób z niepełnosprawnościami	4,14
pracownia techniczna „Klub Seniora – Męska Szopa”	4,43
wsparcie psychologiczne i terapeutyczne dla dorosłych	4,44
usługi sąsiedzkie (pomoc w drobnych sprawach życia codziennego, np. zrobienie zakupów, spędzanie czasu, zapewnienie kontaktów z otoczeniem)	4,67
zajęcia usprawniająco-aktywizująco-integracyjne dla seniorów (Centrum Integracji Międzypokoleniowej)	4,30
usługi rehabilitacji, fizykoterapii i fizjoterapii	4,48
integracja międzypokoleniowa	4,45

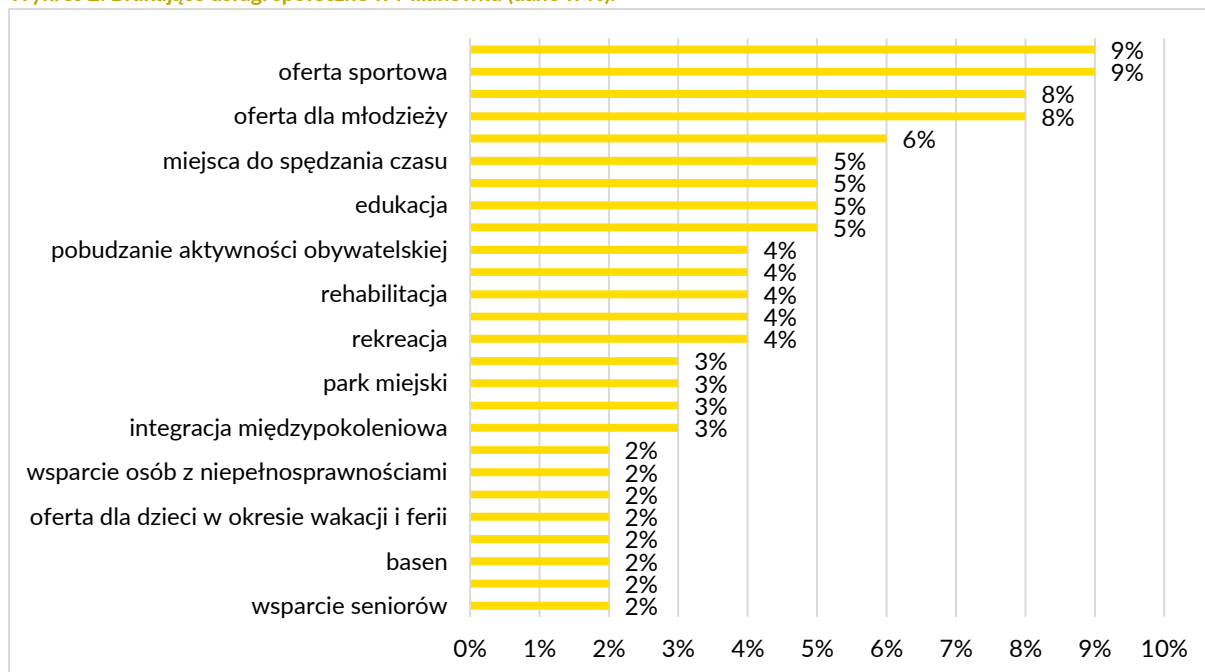
Źródło: opracowanie własne na podstawie „Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w Milanówku”

NIEZASPOKOJONE POTRZEBY I LUKI USŁUGOWE

1. deficyt usług w zakresie zdrowia psychicznego – brak psychiatry dziecięcego, ograniczona dostępność psychoterapii i socjoterapii,

2. niedostateczna oferta dla dzieci i młodzieży – brak świetlic, klubów młodzieżowych, przestrzeni rekreacyjnych,
3. potrzeba rozwoju rehabilitacji, fizjoterapii i usług środowiskowych,
4. brak oferty dla osób w kryzysie bezdomności i wykluczenia,
5. ograniczona dostępność architektoniczna przestrzeni miejskiej i zabytkowych obiektów dla osób z niepełnosprawnościami,
6. konieczność zwiększenia działań interwencyjnych wobec rodzin w kryzysie (przemoc, uzależnienia).

Wykres 2. Brakujące usługi społeczne w Milanówku (dane w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w Milanówku”

Tabela 12. Zapotrzebowanie na nowe usługi społeczne, które dotychczas nie były świadczone (dane w %)

Nazwa usługi	Ta usługa jest potrzebna dla mieszkańców i chciał(a)bym z niej skorzystać	Ta usługa jest potrzebna dla mieszkańców, ale osobiście nie chciał(a)bym z niej skorzystać	Ta usługa jest niepotrzebna dla mieszkańców i nie chciał(a)bym z niej skorzystać
zajęcia sportowo-rekreacyjne	57	33	10
programy wspomagające zdrowie i zdrowy tryb życia (np. dietetyk, geriatra, gerontolog itp.)	42	44	14
zajęcia plastyczne i rękodzieło	36	44	20
mobilna pielęgniarstwo (dojeżdżająca do odbiorcy)	28	61	11
wsparcie psychologiczne i terapeutyczne dla dzieci i młodzieży	27	63	11
klub Senior+	25	57	18
zajęcia wokalnemuzyczne	22	60	18

Nazwa usługi	Ta usługa jest potrzebna dla mieszkańców i chciał(a)bym z niej skorzystać	Ta usługa jest potrzebna dla mieszkańców, ale osobiście nie chciał(a)bym z niej skorzystać	Ta usługa jest niepotrzebna dla mieszkańców i nie chciał(a)bym z niej skorzystać
klub młodzieżowy dla dzieci w wieku 12–14 lat	21	59	20
Klub Rozwoju Osobistego dla dzieci w wieku 15–18 lat	18	61	21
klub dla rodzin z dziećmi (poradnictwo rodzinne, szkolenia dla rodziców)	16	57	27
domowy opiekun dla osób starszych lub Seniorów	14	68	18
ogrzewalnia, punkt sanitarny dla osób w kryzysie bezdomności	9	64	27
mieszkanie treningowe	6	48	46
centrum opiekuńczo-mieszkalne	6	54	40
mieszkanie wspomagane	5	47	48

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w Milanówku”

WYZWANIA SYSTEMOWE I ORGANIZACYJNE

Centrum Usług Społecznych w Milanówku stoi przed koniecznością **utrzymania równowagi między realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej a świadczeniem usług powszechnych** dla mieszkańców. Jednym z kluczowych wyzwań pozostaje **brak własnej, stabilnej infrastruktury**, co ogranicza możliwości rozwoju i długofalowego planowania działań. W związku z tym wskazuje się na potrzebę:

1. **pozyskania lokalu na własność**, umożliwiającego rozbudowę oferty i zapewnienie odpowiednich warunków świadczenia usług,
2. **zwiększenia stabilności finansowej**,
3. **utrzymania wyspecjalizowanej kadry**,
4. **promocji oferty CUS** wśród mieszkańców.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYINSTYTUCJONALNA I PARTNERSTWA LOKALNE

Współpraca Centrum Usług Społecznych w Milanówku z instytucjami publicznymi układa się stabilnie i efektywnie, jednak istnieje potrzeba dalszego rozwijania partnerstw z organizacjami pozarządowymi oraz sektorem prywatnym. W gminie słabo rozwinięta jest ekonomia społeczna – brak spółdzielni socjalnych oraz przedsiębiorstw społecznych, które mogłyby aktywnie wspierać proces deinstytucjonalizacji usług społecznych i włączania osób korzystających ze wsparcia w życie zawodowe i społeczne.

PRIORYTETOWE KIERUNKI ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH

1. **Rozwój usług środowiskowych i opieki domowej**, zapewniających mieszkańcom możliwość samodzielnego funkcjonowania w środowisku lokalnym.
2. **Wzmacnianie usług w zakresie zdrowia psychicznego oraz wsparcia rodzin**, w tym profilaktyka, terapia i działania interwencyjne.
3. **Utrzymanie i rozwój przestrzeni dla integracji międzypokoleniowej oraz aktywizacji młodzieży**, zapewniających ciągłość działań wspierających więzi społeczne i rozwój kompetencji społecznych.

4. **Poprawa dostępności infrastrukturalnej i komunikacyjnej dla osób z ograniczoną mobilnością**, ze szczególnym uwzględnieniem braku **własnej, stabilnej przestrzeni CUS**, co ogranicza możliwości rozwoju oferty i planowania długofalowego.
5. **Tworzenie infrastruktury wolnej od barier architektonicznych** i w pełni dostępnej dla mieszkańców z różnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami, problemami sensorycznymi, poznawczymi oraz ograniczoną mobilnością.
6. **Włączenie podmiotów ekonomii społecznej** w system lokalnych usług, w tym spółdzielni socjalnych i przedsiębiorstw społecznych, wspierających proces deinstytucjonalizacji.
7. **Upowszechnianie informacji o ofercie CUS i promowanie postaw współodpowiedzialności społecznej**, zwiększające świadomość mieszkańców na temat dostępnego wsparcia.

3.3.2. DIAGNOZA WYBRANYCH GRUP DOCELOWYCH W PODZIALE NA OBSZARY WSPARCIA NA PODSTAWIE DOKUMENTÓW PROGRAMOWYCH GMINY

Dla zapewnienia skutecznego planowania działań w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej diagnozy sytuacji poszczególnych grup wymagających wsparcia. Poniżej przedstawiono pogłębioną diagnozę sytuacji czterech kluczowych obszarów wsparcia: osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi oraz osób doświadczających kryzysu zdrowia psychicznego. W oparciu o przeprowadzone na terenie gminy badania społeczne i analizy na potrzeby opracowania m.in. Programu rozwoju usług społecznych, czy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych określono zakres udzielanego wsparcia, zidentyfikowano najważniejsze potrzeby tych grup oraz wskazano główne trudności, z jakimi się mierzą.

1. OSOBY STARSZE

Gmina Milanówek od wielu lat prowadzi konsekwentne działania na rzecz wsparcia mieszkańców w wieku senealnym, odpowiadając w ten sposób na postępujące zmiany demograficzne i wzrost liczby osób starszych. Starzenie się społeczeństwa jest zjawiskiem szczególnie widocznym w Milanówku – rośnie liczba mieszkańców powyżej 60. oraz 65. roku życia, co klasyfikuje gminę jako społeczność o zaawansowanej strukturze wiekowej. W konsekwencji rośnie również zapotrzebowanie na systemowe wsparcie i usługi skierowane do seniorów.

Główną instytucją koordynującą pomoc seniorom jest Centrum Usług Społecznych w Milanówku. Kluczową rolę pełni tu praca socjalna, ukierunkowana na rozpoznawanie indywidualnych potrzeb osób starszych oraz zapewnienie im wsparcia środowiskowego. W 2024 roku pomocą objęte były osoby znajdujące się w trudniejszej sytuacji życiowej, zdrowotnej i materialnej. Wsparcie obejmowało m.in. doradztwo, prowadzenie spraw oraz kierowanie na odpowiednie formy pomocy.

Szczególne znaczenie mają usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, obejmujące pomoc w codziennych czynnościach, pielęgnację, organizację otoczenia oraz wspieranie poczucia bezpieczeństwa seniorów. Osoby wymagające bardziej specjalistycznego wsparcia mają dostęp do usług rehabilitacyjnych i innych świadczeń specjalistycznych.

W ramach programu „Korpus Wsparcia Seniorów” osoby niesamodzielne mogą korzystać z dodatkowych form opieki, w tym teleopieki, wykorzystującej m.in. opaski bezpieczeństwa monitorujące stan zdrowia i umożliwiające wezwanie pomocy. Wsparciem o charakterze środowiskowym stały się również usługi sąsiedzkie, które integrują seniorów z lokalną społecznością i zwiększają ich poczucie bezpieczeństwa.

Dla osób, które wymagają całodobowej opieki, gmina zapewnia możliwość skierowania do Domu Pomocy Społecznej. Liczba takich osób w ostatnich latach utrzymuje się na zbliżonym poziomie, jednak koszty pobytu w tego typu placówkach sukcesywnie rosną, wpływając na obciążenie finansowe budżetu gminy.

Uzupełnieniem systemu opieki są działania profilaktyczne i aktywizujące. Seniorzy mogą korzystać z bezpłatnej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, a także z zabiegów rehabilitacyjnych finansowanych ze środków gminnych. Szczególną rolę odgrywa również Centrum Integracji Międzypokoleniowej, które prowadzi zajęcia edukacyjne, kulturalne i terapeutyczne dla mieszkańców. W jego strukturze funkcjonuje

Klub Seniora, a także „Męska Szopa” – przestrzeń warsztatowa przeznaczona dla mężczyzn w wieku emerytalnym.

Klub seniora, funkcjonujący od 2017 roku, pełni funkcję miejsca regularnych spotkań, warsztatów, zajęć tematycznych oraz integracji społecznej osób powyżej 60. roku życia. Uczestnictwo w klubie sprzyja budowaniu więzi, rozwojowi zainteresowań, a także wzmacnianiu poczucia sprawczości. Klub realizuje działania finansowane zarówno ze środków własnych gminy, jak i projektów zewnętrznych, m.in. w ramach programu „Mazowsze dla Seniorów 2024”.

W strukturze Klubu Seniora działa również „Męska Szopa” - pracownia techniczna przeznaczona dla seniorów-mężczyzn. Jest to miejsce warsztatowe wyposażone w narzędzia stolarskie, umożliwiające realizowanie wspólnych projektów technicznych. Przestrzeń ta sprzyja aktywizacji seniorów, którzy często po przejściu na emeryturę tracą sieci kontaktów społecznych. W Męskiej Szopie powstają m.in. elementy małej architektury miejskiej, takie jak ławki czy karmniki, które następnie trafiają do przestrzeni publicznej.

Istotny wkład w rozwój aktywności obywatelskiej i edukacyjnej wnosi Milanowski Uniwersytet Trzeciego Wieku. MU3W prowadzi zajęcia wykładowe, kulturalne oraz ruchowe, umożliwiając osobom starszym rozwijanie wiedzy, kompetencji i pasji. Uniwersytet skupia ponad 140 słuchaczy i stanowi ważną przestrzeń wymiany międzypokoleniowej oraz kształtowania postaw aktywnego starzenia się.

W integracji mieszkańców znaczącą rolę odgrywa również Miejsce Aktywności Lokalnej (MAL), które jest otwartą przestrzenią społeczną dla mieszkańców. Odbývają się tam warsztaty, spotkania tematyczne, kluby hobbyistyczne, zajęcia rekreacyjne i działania o charakterze sąsiedzkim. MAL wzmacnia poczucie wspólnoty i umożliwia mieszkańcom współtworzenie lokalnych inicjatyw.

Aktywność seniorów wspiera również lokalna Rada Seniorów, która reprezentuje potrzeby osób starszych oraz współpracuje z instytucjami miejskimi nad rozwojem działań na rzecz poprawy ich dobrostanu. Co więcej, osoby starsze w Milanówku korzystają z „Ogólnopolskiej Karty Seniora” która uprawnia ich do zniżek na różnego rodzaju usługi, zajęcia i wydarzenia.

Jednakże, mimo zaawansowanego i dostępnego wsparcia, seniorzy w Milanówku doświadczają również pewnych problemów i trudności, które najczęściej wynikają z pogarszającego się stanu zdrowia oraz postępującej niesamodzielności. U wielu osób widoczne jest ryzyko izolacji społecznej, szczególnie gdy wsparcie rodziny jest niewystarczające lub wcale go nie ma. Coraz bardziej zauważalny jest również problem obniżenia jakości życia osób starszych i poczucia bezpieczeństwa. Wraz ze wzrostem liczby osób starszych rośnie zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, co przekłada się na konieczność dalszego rozwoju zasobów kadrowych i finansowych.

W Milanówku aktywnie wykorzystuje się środowiskowe formy wsparcia sprzyjające samodzielności, usprawnianiu i aktywizacji osób starszych w duchu deinstytucjonalizacji, czyli kierowania pomocy jak najbliższej środowiska domowego. Do najważniejszych należą usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, usługi sąsiedzkie oraz działania integracyjne.

Jednocześnie dalszy rozwój tych usług pozostaje istotny, gdyż środowiskowe formy wsparcia są korzystniejsze ekonomicznie dla gminy niż finansowanie pobytów w domach pomocy społecznej oraz lepiej odpowiadają na potrzeby seniorów, umożliwiając im pozostanie jak najdłużej w znanym i bezpiecznym środowisku domowym.

2. OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Jednym z kluczowych elementów systemu wsparcia skierowanego do osób z niepełnosprawnościami jest wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego, dostępna dla mieszkańców potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Asortyment wypożyczalni obejmuje szeroką gamę sprzętu medycznego i pomocniczego, w tym m.in. balkoniki, kule, wózki inwalidzkie, krzesła toaletowe, łożka rehabilitacyjne, materace przeciwodleżynowe, inhalatory, koncentratory tlenu czy taborety prysznicowe.

Ważnym podmiotem lokalnego systemu wsparcia jest *Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej*, prowadzące na terenie gminy Dom Rehabilitacyjno-Opiekuńczy, będący Domem Pomocy Społecznej dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną. Placówka obejmuje wsparciem 54 mieszkańców, zapewniając im kompleksową opiekę terapeutyczną, rehabilitacyjną, pielęgnacyjną i psychologiczną. W ramach codziennej pracy prowadzone są zajęcia rewalidacyjne, muzykoterapia, zajęcia usprawniające oraz hipoterapia. Funkcjonują również koła zainteresowań (m.in. sportowe, muzyczne, teatralne, ekumeniczne), które sprzyjają rozwojowi aktywności społecznej mieszkańców.

Element wsparcia stanowią również Warsztaty Terapii Zajęciowej, prowadzone w pięciu pracowniach: plastycznej, rękodzielniczej, ceramicznej, komputerowej oraz funkcjonowania społecznego. Warsztaty umożliwiają rozwijanie umiejętności, budowanie relacji społecznych oraz przygotowanie podopiecznych do uczestnictwa w życiu wspólnotowym, a w miarę możliwości także do pracy. Placówka realizuje ścisłą współpracę z lokalnymi instytucjami oświaty, zdrowia i pomocy społecznej oraz z organizacjami pozarządowymi i PFRON.

Sytuacja osób z niepełnosprawnościami w gminie Milanówek wskazuje na potrzebę dalszego rozwoju usług środowiskowych, w tym wzmacniania działań integracyjnych oraz zapewnienia stałego dostępu do rehabilitacji, wsparcia psychologicznego i opiekuńczego.

Istotnym elementem polityki społecznej jest również przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację lokalnej społeczności i włączanie osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i kulturalne gminy, co sprzyja ich pełniejszemu uczestnictwu i integracji.

3. RODZINY Z DZIEĆMI

Do najczęściej występujących problemów rodzin zamieszkujących gminę Milanówek należą przemoc domowa, uzależnienia, trudności ekonomiczne i materialne, bezrobocie oraz kryzysy o charakterze opiekuńczo-wychowawczym. Jednym z najważniejszych wyzwań pozostaje przemoc w rodzinie. Dane płynące z procedur „Niebieskiej Karty” wskazują na wzrost liczby zgłaszanych przypadków, w tym sytuacji, w których dziecko jest ofiarą lub świadkiem przemocy. Zjawisko to w dużej mierze ma charakter ukryty, jednak jego znaczenie w lokalnym systemie wsparcia wyraźnie rośnie.

Na terenie gminy funkcjonuje system instytucji i narzędzi wsparcia, ukierunkowany na zapewnienie rodzinom możliwie szerokiej pomocy. Kluczową rolę pełni Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, odpowiedzialny za diagnozę sytuacji rodzin i koordynowanie działań pomocowych. W jego pracach uczestniczą przedstawiciele Centrum Usług Społecznych, Policji, Straży Miejskiej, placówek oświatowych, ochrony zdrowia oraz sądu. W 2024 roku odbyło się 28 posiedzeń Zespołu. Po wszczęciu procedury „Niebieskiej Karty” powoływane są grupy diagnostyczno-pomocowe, które opracowują indywidualne plany działań i monitorują funkcjonowanie rodzin.

Wsparcie dla rodzin znajdujących się w kryzysie zapewnia także Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, udzielający pomocy osobom doświadczającym przemocy oraz potrzebującym wsparcia psychologicznego. Osoby stosujące przemoc mogą korzystać z programów korekcyjno-edukacyjnych, ukierunkowanych na zmianę zachowań i poprawę relacji rodzinnych. Centrum Usług Społecznych prowadzi również współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami środowiskowymi, a istotną przestrzeń działań integracyjnych stanowi Miejsce Aktywności Lokalnej.

W obszarze wsparcia opiekuńczo-wychowawczego kluczowe znaczenie ma realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Szczególną rolę odgrywa asystent rodziny, którego działania koncentrują się na poprawie funkcjonowania rodziny w sferze socjalnej, wychowawczej, psychologicznej i ekonomicznej. Ważnym elementem systemu wsparcia jest także Środowiskowy Klub Wsparcia dla Dzieci i ich Rodzin „Przystań pod Dębem”, który pomaga rodzinom borykającym się z trudnościami wychowawczymi, oferując pomoc w organizacji czasu wolnego dzieci, przezwyciężaniu trudności szkolnych oraz we wzmacnianiu relacji rodzinnych.

Analiza sytuacji rodzin z dziećmi pozwala wyróżnić kluczowe obszary problemowe wymagające dalszej uwagi i kontynuacji działań. Należą do nich: niewydolność opiekuńczo-wychowawcza wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich, zaniedbanie wychowawcze i rozpad więzi rodzinnych, w tym samotne rodzicielstwo, brak rodzin wspierających, wysoki odsetek uczniów doświadczających przemocy w środowisku domowym oraz utrzymująca się w części społeczności akceptacja stosowania kar fizycznych. Dodatkowo odnotowywane są przypadki przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy, a także rosnące zapotrzebowanie na wsparcie poradnicze.

Przeprowadzona diagnoza sugeruje potrzebę utrzymania i dalszego rozwijania kompleksowych form pomocy rodzinom, ze szczególnym naciskiem na wzmocnienie działań profilaktycznych i edukacyjnych (w postaci organizowania różnych kampanii edukacyjnych z zakresu zapobiegania przemocy w rodzinie) oraz środowiskowych (m.in. wsparcie asystenta rodziny).

4. OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Zdrowie psychiczne rozumiane jest jako dynamiczny stan równowagi wewnętrznej, który umożliwia jednostce funkcjonowanie społeczne, rozpoznawanie i regulowanie emocji, podejmowanie ról społecznych oraz radzenie sobie z trudnościami życiowymi. Równowaga ta może ulegać zachwianiu na skutek zmian rozwojowych oraz wydarzeń życiowych wymagających przystosowania, co sprawia, że zaburzenia zdrowia psychicznego stanowią istotny obszar interwencji społecznej.

Na terenie gminy Milanówek świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Są one przeznaczone przede wszystkim dla osób dorosłych spełniających kryteria określone w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego, a więc chorych psychicznie, osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób doświadczających innych zaburzeń psychicznych, w sytuacji gdy potrzebują wsparcia umożliwiającego funkcjonowanie w środowisku rodzinnym lub społecznym. W wyjątkowych przypadkach pomoc ta może być kierowana także do dzieci i młodzieży.

Z przeprowadzonych badań społecznych mieszkańców wynika, że poziom dostępności wsparcia terapeutycznego i specjalistycznego postrzegany jest jako niewystarczający. W ocenie społeczności lokalnej szczególnym problemem jest niewystarczająca liczba specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego i psychologicznego, co ogranicza możliwość szybkiego reagowania na pogarszający się stan zdrowia psychicznego mieszkańców. Wśród potrzeb mieszkańców wskazano również konieczność prowadzenia działań edukacyjnych, w tym udostępniania materiałów dotyczących profilaktyki zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia.

Na podstawie przedstawionych danych zidentyfikowano kluczowe obszary problemowe w obszarze zdrowia psychicznego, które wymagają uwzględnienia w planowaniu strategicznym. Należą do nich m.in.: niedostateczna dostępność wsparcia terapeutycznego, psychologicznego i psychiatrycznego, brak odpowiedniej liczby specjalistów oraz ryzyko wykluczenia społecznego i zawodowego osób z zaburzeniami psychicznymi.

Warto podkreślić, że zjawiska te nie ograniczają się wyłącznie do Milanówka, lecz są charakterystyczne dla większości regionu kraju, co potwierdzają analizy ogólnopolskie. Dodatkowo istotnym czynnikiem pogłębiającym skalę problemów zdrowia psychicznego jest wzrost zapotrzebowania na wsparcie emocjonalne i terapeutyczne po okresie pandemii COVID-19, która przyczyniła się do nasilenia objawów depresyjnych i lękowych zarówno u dorosłych, jak i u dzieci oraz młodzieży.

Osoby z uzależnieniami

Ważnym elementem systemu wsparcia w gminie są działania z zakresu profilaktyki zdrowia i przeciwdziałania uzależnieniom. Gmina realizuje programy profilaktyczne, obejmujące m.in. rehabilitację, badania profilaktyczne oraz szczepienia.

W obszarze przeciwdziałania uzależnieniom kluczową rolę pełni Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, realizująca zadania wynikające z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Programy te są

ukierunkowane na zapobieganie uzależnieniom, ograniczanie szkód związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych oraz wspieranie osób dotkniętych problemami alkoholowymi i ich rodzin.

Wsparcie dla osób z uzależnieniami i ich bliskich jest dostępne m.in. poprzez Centrum Usług Społecznych, placówki ochrony zdrowia, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i ich Rodzin oraz grupy wsparcia, takie jak Grupa AA. Gmina współpracuje także z Mazowieckim Specjalistycznym Centrum Zdrowia w Pruszkowie, co zapewnia dostęp do profesjonalnej pomocy specjalistycznej.

3.4. ANALIZA POTRZEB

3.4.1. POTRZEBY W ZAKRESIE ŚWIADCZONYCH USŁUG I USŁUGI DEFICYTOWE

OSOBY STARSZE

W przypadku osób starszych kluczowym celem wsparcia jest umożliwienie im jak najdłuższego funkcjonowania w środowisku domowym. Zdiagnozowano potrzebę zwiększenia dostępności usług opiekuńczych, teleopieki oraz rehabilitacji, zarówno domowej, jak i stacjonarnej. Szczególnie dotkliwe problemy izolacji i samotności dotyczą osób z ograniczoną mobilnością oraz tych pozostających bez wsparcia rodziny.

W perspektywie gmina planuje utworzenie Centrum Integracji Społecznej, co umożliwiłoby realizację usług opiekuńczych przez nowy podmiot, usprawniając organizację i koordynację świadczeń.

Do obszarów wymagających wzmocnienia w zakresie wsparcia osób starszych należą m.in.: mobilne usługi opiekuńcze, szerszy dostęp do rehabilitacji oraz inicjatywy przeciwdziałające samotności.

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Najważniejsze potrzeby tej grupy wiążą się z zapewnieniem ciągłości wsparcia, szczególnie po zakończeniu edukacji. Zidentyfikowano konieczność poszerzenia wsparcia dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami, w tym osób wymagających stałej opieki i stymulacji społecznej. Wskazuje się również na niewystarczającą dostępność rehabilitacji i konsultacji psychologicznych, mimo że funkcjonuje Dzienny Dom Treningowy zapewniający częściowe wsparcie w ciągu dnia.

Do usług wymagających wzmocnienia należą m.in.: długoterminowa rehabilitacja, programy aktywizacji społecznej i zawodowej, rozszerzone poradnictwo psychologiczne, usługi transportowe.

RODZINY Z DZIEĆMI

Ważnym działaniem środowiskowym jest **rozwój usługi asystenta rodziny**, którego praca koncentruje się na wzmacnianiu kompetencji rodziców, organizacji opieki oraz poprawie relacji w rodzinie. Zebrany materiał badawczy wskazuje, że mieszkańcy potrzebują:

1. programów rozwijających kompetencje rodzicielskie,
2. kampanii społecznych dotyczących problemów rodzinnych, tolerancji i niepełnosprawności,
3. grup wsparcia dla rodziców i rodzin,
4. rozwijania inicjatyw sprzyjających integracji rodzin w społeczności lokalnej.

Potrzeby wychowawcze i emocjonalne dzieci są ściśle powiązane z kondycją środowiska rodzinnego, dlatego szczególnie istotne jest rozwijanie wsparcia opartego na edukacji, wczesnej interwencji i pracy środowiskowej z rodziną. W planach przyszłościowych znajduje się utworzenie **Młodzieżowego Centrum Kompetencji**.

Do obszarów wsparcia wymagających wzmocnienia należą m.in.: poradnictwo rodzinne, grupy wsparcia dla rodziców, programy edukacyjne dla opiekunów, działania integracyjne o charakterze lokalnym.

OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Niewystarczająca dostępność opieki psychologicznej i psychiatrycznej znacząco ogranicza możliwość wczesnego reagowania na kryzysy zdrowia psychicznego. Podobne wyzwania dotyczą nie tylko Milanówka, ale mają charakter ogólnokrajowy, co wskazuje na potrzebę systemowego wzmocnienia usług w tym obszarze. Zidentyfikowano potrzebę:

1. zwiększenia liczby specjalistów oferujących terapię długoterminową,
2. rozwijania programów wsparcia dla dzieci i młodzieży,
3. prowadzenia działań edukacyjnych z zakresu zdrowia psychicznego,
4. poszerzenia usług środowiskowych wspierających funkcjonowanie społeczne.

Do obszarów wymagających wzmocnienia należą m.in.: opieka psychologiczna i psychiatryczna (szczególnie długoterminowa), środowiskowe programy terapeutyczne, lokalne działania edukacyjne w zakresie zdrowia psychicznego.

3.4.2. POTRZEBY PODMIOTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Centrum Usług Społecznych w Milanówku pełni rolę podmiotu koordynującego lokalny system usług społecznych. Funkcjonowanie CUS opiera się na współpracy wielu specjalistów, odpowiedzialnych za realizację zróżnicowanych form wsparcia. Analiza zasobów kadrowych oraz warunków organizacyjno-lokalowych wskazuje jednak na występowanie pewnych ograniczeń utrudniających możliwości efektywnej realizacji zadań ustawowych.

W 2024 roku w CUS zatrudnionych było 25 pracowników, co odpowiadało 22,5 etatom. W porównaniu z rokiem 2023 oznacza to spadek liczby zatrudnionych o 17% oraz spadek liczby etatów o 11%. Szczególnie dotkliwy spadek odnotowano w grupie pracowników socjalnych - ich liczba zmniejszyła się o 44%, natomiast liczba etatów o 38%. Brak stabilnej obsady kadrowej powoduje konieczność prowadzenia ciągłych naborów, w szczególności na stanowiska pracownika socjalnego oraz koordynatora indywidualnych planów usług społecznych. Zmniejszona liczba pracowników wpływa bezpośrednio na:

1. ograniczenie możliwości prowadzenia pracy środowiskowej,
2. wydłużenie czasu kontaktu klienta z instytucją,
3. obciążenie istniejącej kadry dodatkowymi zadaniami,
4. trudności w realizacji kompleksowych procesów diagnostycznych i planistycznych.

Tabela 13. Struktura kadry Centrum Usług Społecznych w Milanówku

Stanowisko	Liczba osób (2024)	Etaty (2024)	Zmiana liczby osób w stosunku do 2023	Zmiana etatów w stosunku do 2023
Ogółem	25	22,50	spadek o 17%	spadek o 11%
Dyrektor	1	1,00	bez zmian	bez zmian
Pracownicy socjalni ogółem	5	5,00	spadek o 44%	spadek o 38%
▪ Starszy specjalista pracy socjalnej	0	0,00	spadek o 100%	spadek o 100%
▪ Specjalista pracy socjalnej	1	1,00	bez zmian	bez zmian
▪ Starszy pracownik socjalny	1	1,00	spadek o 80%	spadek o 75%
▪ Pracownik socjalny	2	2,00	bez zmian	bez zmian
▪ Główny specjalista pracy socjalnej	1	1,00	bez zmian	bez zmian
▪ Aspirant pracy socjalnej	2	2,00	wzrost o 100%	wzrost o 100%
Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych	1	1,00	bez zmian	bez zmian
Organizator pomocy społecznej	1	1,00	bez zmian	bez zmian

Stanowisko	Liczba osób (2024)	Etaty (2024)	Zmiana liczby osób w stosunku 2023	Zmiana etatów w stosunku do 2023
Organizator społeczności lokalnej	1	0,50	wzrost o 100%	wzrost o 100%
Organizator usług społecznych	1	1,00	wzrost o 100%	wzrost o 100%
Starszy asystent rodziny	2	2,00	bez zmian	wzrost o 33%
Pozostali pracownicy	11	9,00	spadek o 21%	spadek o 22%

Źródło: Dane CUS

Priorytet inwestycyjny: zapewnienie własnej, scentralizowanej siedziby Centrum Usług Społecznych w Milanówku.

Centrum Usług Społecznych w Milanówku funkcjonuje obecnie w kilku wynajmowanych lokalach, co stanowi istotną barierę w realizacji zadań gminy w obszarze usług społecznych. Rozproszona infrastruktura powoduje trudności w koordynacji działań, ogranicza efektywność pracy zespołowej oraz utrudnia dostęp mieszkańców do usług świadczonych w warunkach zapewniających komfort i poufność.

Brak jednej, własnej siedziby CUS skutkuje:

1. ograniczeniem możliwości prowadzenia spotkań grup diagnostyczno-pomocowych i warsztatów kompetencyjnych,
2. utrudnieniami w pracy zespołów interdyscyplinarnych,
3. brakiem wydzielonych przestrzeni do rozmów indywidualnych gwarantujących poufność,
4. ograniczeniem dostępności usług środowiskowych, animacyjnych i integracyjnych, w tym działań przeciwdziałających izolacji i samotności mieszkańców.

Posiadanie własnego, scentralizowanego lokalu jest kluczowe dla:

1. Skutecznej koordynacji wszystkich usług świadczonych przez CUS w jednym miejscu,
2. Rozwoju działań środowiskowych, integracyjnych i animacyjnych,
3. Zapewnienia mieszkańcom komfortu, poczucia bezpieczeństwa i łatwego dostępu do usług,
4. Poprawy warunków pracy kadry, w tym pracy socjalnej i specjalistycznego poradnictwa.

Własna siedziba Centrum Usług Społecznych powinna stać się priorytetem inwestycyjnym gminy, ponieważ jej brak ogranicza rozwój usług społecznych, zwiększa koszty operacyjne i wpływa na ograniczoną dostępność wsparcia dla mieszkańców, zwłaszcza osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz rodzin w trudnej sytuacji.

Zapewnienie scentralizowanej infrastruktury umożliwi także efektywne pozyskiwanie i wykorzystanie środków zewnętrznych na rozwój usług społecznych oraz podniesie jakość wsparcia realizowanego w duchu deinstytucjonalizacji.

4. PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH

Zidentyfikowane potrzeby gminy Milanówek oraz wyzwania, przed którymi stoją lokalne instytucje, stały się podstawą do opracowania Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2026-2029. Głównym celem Planu jest:

Stworzenie w gminie Milanówek zintegrowanego systemu lokalnego wsparcia, który umożliwi osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, rodzinom z dziećmi oraz osobom w kryzysie zdrowia psychicznego jak najdłuższe samodzielne i godne funkcjonowanie w środowisku lokalnym poprzez rozwój usług świadczonych blisko miejsca zamieszkania.

Realizacja celu głównego będzie możliwa dzięki wdrożeniu celów szczegółowych, opracowanych z myślą o konkretnych grupach odbiorców wsparcia. Poniższy schemat przedstawia ich zestawienie.

Osoby starsze

- Wsparcie osób wymagających opieki długoterminowej
- Wsparcie i aktywizacja osób starszych zachowujących sprawność
- Wsparcie opiekunów faktycznych i rodzin osób starszych i z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami

- Wsparcie osób z niepełnosprawnościami przebywających w domu oraz rozwój usług mieszkaniowych i środowiskowych
- Rozwój aktywności zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami
- Wsparcie rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami

Rodziny z dziećmi

- Wzmocnienie systemu wsparcia rodzin w środowisku
- Rozszerzenie oferty wsparcia dla dzieci i młodzieży

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

- Rozszerzenie dostępu do specjalistycznych form wsparcia oraz środowiskowych form rehabilitacji i aktywizacji
- Edukacja i profilaktyka zdrowia psychicznego

W dalszej części przedstawiono zestaw działań przypisanych do poszczególnych celów szczegółowych, uporządkowanych według obszarów wsparcia. Dla każdego z działań określono planowany czas realizacji, instytucje odpowiedzialne za wdrożenie, przewidywane koszty oraz możliwe źródła finansowania.

4.1.OSOBY STARSZE

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
1. Wsparcie osób wymagających opieki długoterminowej	1.1. Rozszerzanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania, realizowanych m.i.n. przez nowo utworzone Centrum Integracji Społecznej	2026-2029	CUS, CIS
	1.2. Świadczenie usługi rehabilitacji medycznej (lecniczej) przez specjalistę w gabinecie lub w domu pacjenta , której celem jest przywrócenie zdrowia i niwelowanie zmian, które zostały wywołane przez przebyte choroby bądź urazy.	2026-2029	CUS
	1.3. Rozwój usług sąsiedzkich jako formy wsparcia środowiskowego dla osób starszych i niesamodzielnych.	2026-2029	CUS
	1.4. Rozwój mieszkań wspomaganych jako alternatywy dla umieszczania w domach pomocy społecznej – dla osób, które nie radzą sobie samodzielnie, ale nie wymagają całodobowej opieki instytucjonalnej.	2026-2029	CUS, UG
2. Wsparcie i aktywizacja osób starszych zachowujących sprawność	2.1. Aktywizacja społeczna poprzez Klub Seniora, w tym kontynuacja inicjatywy „Męska Szopa” jako przestrzeni wspólnych działań i wzmacniania kompetencji.	2026-2029	CUS, CIM
	2.2. Organizacja działań integracyjnych i edukacyjnych w Miejscu Aktywności Lokalnej	2026-2029	MCK, CUS
	2.3. Wzmacnianie samopomocowych grup wsparcia seniorów oraz animowanie aktywności lokalnej.	2026-2029	CUS
	2.4. Zapewnienie usługi „złotej rączki” - usługi mobilnego konserwatora, który świadczy drobne usługi naprawcze w domu mieszkańca, nie wymagające specjalistycznej wiedzy i specjalistycznych uprawnień.	2026-2029	CUS
	2.5. Prowadzenie spotkań o charakterze wspierającym, aktywizującym i usprawniającym w ramach działalności klubu samopomocy	2026-2029	CUS, CIM
3. Wsparcie opiekunów faktycznych i rodzin osób starszych i z niepełnosprawnościami	3.1. Organizacja opieki wytchnieniowej , umożliwiającej czasowe odciążenie opiekunów.	2026-2029	CUS
	3.2. Rozszerzenie teleopieki jako formy monitorowania bezpieczeństwa i samodzielności seniorów.	2026-2029	CUS

4.2. OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
4. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami przebywających w domu oraz rozwój usług mieszkaniowych i środowiskowych	4.1. Rozwój usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami	2026-2029	CUS
	4.2. Organizacja klubów samopomocy i grup wsparcia, umożliwiających integrację społeczną i wymianę doświadczeń.	2026-2029	CIM, CUS
	4.3. Rozwijanie programów włączania osób z niepełnosprawnościami w życie lokalnej społeczności, m.in. poprzez udział w wydarzeniach, zajęciach, inicjatywach społecznych	2026-2029	MCK, CUS
	4.4. Dopuszczenie i rozwój wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, z możliwością wypożyczeń długoterminowych i krótkoterminowych.	2026-2029	CUS
	4.5. Współpraca i wsparcie Warsztatów Terapii Zajęciowej w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	2026-2029	CUS
	4.6. Zapewnienie transportu samochodem osobowym lub samochodem osobowym specjalistycznym osobom z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności.	2026-2029	CUS
5. Rozwój aktywności zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami	5.1. Stwarzanie warunków do rozwoju ekonomii społecznej poprzez współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami,	2026-2029	CUS, UG
	5.2. Prowadzenie działań aktywizujących osoby z niepełnosprawnościami do udziału w rynku pracy	2026-2029	CUS
6. Wsparcie rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami	6.1. Rozwój usług opieki wytchnieniowej, umożliwiającej czasowe odciążenie opiekunów osób z niepełnosprawnościami	2026-2029	CUS
	6.2. Zapewnienie wsparcia psychologicznego, prawnego i edukacyjnego dla opiekunów.	2026-2029	CUS
	6.3. Organizacja bezpłatnych półkolonii i zajęć dla dzieci z niepełnosprawnościami czasowo odciążających ich opiekunów	2026-2029	CUS
	6.4. Rozwój wolontariatu wspierającego osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny (w tym wolontariat młodzieżowy i sąsiedzki).	2026-2029	CUS

4.3. RODZINY Z DZIEĆMI

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
7. Wzmocnienie systemu wsparcia rodzin w środowisku	7.1. Kontynuowanie pracy asystenta rodziny oraz pracy socjalnej ukierunkowanej na poprawę funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	2026-2029	CUS
	7.2. Rozwój poradnictwa specjalistycznego , w tym prawnego w zakresie prawa rodzinnego oraz psychologicznego.	2026-2029	CUS
	7.3. Prowadzenie i rozwijanie Środowiskowego Klubu Wsparcia dla Dzieci i ich Rodzin „Przystań pod Dębem,” , jako usługi zapobiegającej kierowaniu dzieci do pieczy zastępczej.	2026-2029	CUS
	7.4. Organizacja szkoleń i warsztatów celem rozwoju kompetencji rodzicielskich i przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2026-2029	CUS, MCK
	7.5. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego - świetlic środowiskowych będących formą wspierania rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	2026-2029	CUS
8. Rozszerzenie oferty wsparcia dla dzieci i młodzieży	8.1. Rozwój placówek wsparcia dziennego , klubów dla dzieci w wieku 6–15 lat oraz form wsparcia dla młodzieży w wieku 16–19 lat.	2026-2029	CUS
	8.2. Organizacja zajęć rozwijających (np. artystycznych, sportowych, edukacyjnych) umożliwiających młodzieży aktywne uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności.	2026-2029	MCK, CUS
	8.3. Wzmacnianie rozwoju Wolontariatu młodzieżowego i międzypokoleniowego w ramach działalności Centrum Wolontariatu.	2026-2029	CUS
	8.4. Wdrożenie Młodzieżowego Centrum Kompetencji - prowadzenie zajęć klubowych celem rozwoju umiejętności społecznych młodych osób, planowanie rozwoju osobistego, poznawanie mocnych stron oraz rozwijanie swoich hobby i umiejętności dokonywania wyborów, rozpoznawania i zaspakajania potrzeb.	2026-2029	CUS

4.4.OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e
9. Rozszerzenie dostępu do specjalistycznych form wsparcia oraz środowiskowych form rehabilitacji i aktywizacji	9.1. Rozwijanie i kontynuacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, realizowanych w środowisku domowym.	2026-2029	CUS
	9.2. Zwiększenie dostępności wsparcia psychologicznego i terapeutycznego, w tym konsultacji indywidualnych oraz terapii rodzinnej.	2026-2029	CUS
	9.3. Wzmocnienie środowiskowych programów terapeutycznych (np. grup wsparcia, warsztatów rozwojowych, terapii zajęciowej).	2026-2029	CUS
10. Edukacja i profilaktyka zdrowia psychicznego	10.1. Prowadzenie lokalnych kampanii informacyjnych dotyczących zdrowia psychicznego, radzenia sobie ze stresem, budowania odporności psychicznej i przeciwdziałania stygmatyzacji.	2026-2029	CUS, MCK
	10.2. Organizacja warsztatów i spotkań profilaktycznych dla: dzieci i młodzieży (m.in. umiejętność radzenia sobie z emocjami), rodziców (w zakresie wspierania dzieci i budowania relacji), seniorów (w zakresie zapobiegania izolacji społecznej).	2026-2029	CUS

5. ZESTAWIENIE POTENCJALNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PLANIE

Ramy finansowe niniejszego Planu określają orientacyjne nakłady finansowe niezbędne do efektywnego wdrożenia zaplanowanych działań i przedsięwzięć. Dokument przewiduje pełne wykorzystanie dostępnych źródeł finansowania, w tym środków własnych gminy, funduszy z budżetu województwa, programów krajowych oraz funduszy Unii Europejskiej i innych instrumentów zewnętrznych. Celem jest zapewnienie stabilnego i efektywnego finansowania rozwoju lokalnych usług społecznych.

Wysokość środków przeznaczonych na realizację poszczególnych zadań będzie uzależniona od ich zakresu rzeczowego, harmonogramu wdrażania oraz bieżącej sytuacji finansowej i możliwości inwestycyjnych gminy Milanówek. Istotny wpływ na kształt ram finansowych mają także założenia długofalowej polityki społecznej oraz budżetowej gminy.

W kolejnych częściach dokumentu przedstawiono zestawienie potencjalnych źródeł finansowania wraz z ich przyporządkowaniem do konkretnych obszarów działań. Analiza rozpoczęta została od funduszy o najwyższym poziomie oddziaływania – unijnych, a następnie uwzględniono środki krajowe, regionalne (z budżetu Województwa Mazowieckiego) oraz inne dostępne formy wsparcia finansowego.

Tabela 14. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis	
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	Zdrowie pracowników	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Zdrowie psychiczne w pracy	Wsparcie zdrowia psychicznego pracodawców i pracowników, w tym profilaktyka wypalenia zawodowego.	
	Usługi społeczne i zdrowotne	Osoby starsze	Dzienne Domy Opieki Medycznej	Tworzenie i wsparcie funkcjonowania placówek oferujących dzienną opiekę medyczną.	
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Mieszkania treningowe i wspomagane	Zapewnienie warunków do samodzielnego funkcjonowania osób wymagających wsparcia.	
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Wsparcie dla opiekunów osób zależnych poprzez czasowe przejęcie opieki.	
		Osoby starsze	Aktywizacja seniorów	Zwiększenie samodzielności, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i aktywizacja seniorów.	
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Usługi asystenckie	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu.	
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi teleopiekuńcze	Zdalne monitorowanie stanu zdrowia i bezpieczeństwa osób starszych lub niesamodzielnych.	
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Transport dla osób potrzebujących wsparcia, np. do placówek zdrowotnych czy społecznych.	
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Transport door-to-door	Indywidualny transport dla osób o ograniczonej mobilności.	
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi opiekuńcze	Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania.	
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie mieszkania	Adaptacja mieszkań do potrzeb osób starszych lub z niepełnosprawnościami.	
		Usługi społeczne na rzecz rodzin	Rodziny z dziećmi	Mediacje rodzinne	Pomoc w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez mediacje.
			Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Konsultacje i porady psychologiczne	Wsparcie psychologiczne, psychoedukacja i działania profilaktyczne.

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom	Terapeutyczne i społeczne wsparcie osób z problemem uzależnień oraz ich rodzin.
		Rodziny z dziećmi	Poradnictwo prawne	Udzielanie porad prawnych w zakresie funkcjonowania rodziny.
		Rodziny z dziećmi	Terapia rodzinna	Terapia dla rodzin przeżywających trudności we współżyciu społecznym lub emocjonalnym.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Psychoterapia indywidualna	Pomoc psychoterapeutyczna dla osób indywidualnych.
		Rodziny z dziećmi	Grupy wsparcia i warsztaty wychowawcze	Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i wymiana doświadczeń.
		Rodziny z dziećmi	Praca socjalna	Świadczenia pracy socjalnej na rzecz rodzin wymagających wsparcia.
	Poprawa infrastruktury	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Likwidacja przeszkód utrudniających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami.
		Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie obiektów	Przystosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprawa dostępności przestrzeni publicznej.
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027	-	Wszyscy mieszkańcy	Paczki żywnościowe/posiłki oraz działania towarzyszące, - warsztaty i doradztwo.	Zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym podstawowej pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków oraz umożliwienie im udziału w bezpłatnych warsztatach na rzecz włączenia społecznego
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego	Program Aktywny Maluch 2022-2029	Rodziny z dziećmi	Usługi opieki nad dziećmi	Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) poprzez dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych oraz kosztów bieżących.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Budżet państwa (80% lub 50% w zależności od modułu)	Program senior+	Osoby starsze	Dzienne Domy „Senior +” i Kluby „Senior +	Moduł 1 – jednorazowe wsparcie finansowe na utworzenie i/lub wyposażenie ośrodka wsparcia Moduł 2– zapewnienie funkcjonowania już istniejących ośrodków wsparcia, utworzonych w ramach modułu 1.
	Budżet państwa - Fundusz Solidarnościowy	„Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Centra opiekuńczo-mieszkalne”	Osoby z niepełnosprawnościami	Centra opiekuńczo-mieszkalne	Stworzenie miejsc, gdzie osoby niepełnosprawne mogą zamieszkiwać na zasadach pobytu dziennego lub całodobowego, zapewniając im niezależność i samodzielność. Program adresowany jest do gmin i powiatów, które zorganizują usługi zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego w Centrach.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
	Budżet państwa (<80%) i budżet gminy (>20%)	Korpus Wsparcia Seniorów	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze dla seniorów	1. Pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (np. pomoc w robieniu zakupów, przygotowywaniu posiłków, sprzątaniu), 2. Podstawowa opieka higieniczno-pielęgniacyjna (pomoc w myciu, ubieraniu, poruszaniu się), 3. Zapewnienie kontaktów z otoczeniem (pomoc w uczestniczeniu w wydarzeniach społecznych, zapewnienie towarzystwa), 4. Dofinansowanie zakupu i użytkowania opasek bezpieczeństwa lub innych urządzeń, 5. Wsparcie w utrzymaniu samodzielności w miejscu zamieszkania
	Budżet państwa (<60%) i budżet gminy (>40%)	„Opieka 75+”	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, a także tych które pozostają w rodzinie.
	Budżet państwa (100%)	„Za życiem”	Rodziny z dziećmi	Wsparcie rodzin z dziećmi	Kompleksowe wsparcie dla rodzin z dziećmi z ciężkimi niepełnosprawnościami lub nieuleczalnymi chorobami, a także dla kobiet w ciąży i ich rodzin. Wsparcie obejmuje m.in.: jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł, asystenci rodzin, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny, usługi wspierające i rehabilitacyjne.
	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - finansowany z budżetu państwa, pracodawców i innych źródeł	„Dostępna przestrzeń publiczna”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do przestrzeni publicznej, informacji i komunikacji, a także technologii, urządzeń oraz usług powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, na zasadzie równości z innymi osobami.
„Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnością		Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Wzrost niezależności osób z niepełnosprawnościami oraz ułatwienie im aktywności społecznej lub zawodowej poprzez zapewnienie dostępu do korzystania z samochodu osobowego.	

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		„Dostępność ponad barierami”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Rozwój i zwiększenie dla osób z niepełnosprawnościami dostępności przestrzeni fizycznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, a także dostępności produktów i usług, w tym dotyczących turystyki, rekreacji i kultury.
		„Centra informacyjno-doradcze dla osób z niepełnosprawnością”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami	Uruchomienie centrów oferujących kompleksowe wsparcie informacyjne, doradcze i eksperckie dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia, w tym w zakresie doboru technologii asystujących.
		„Zajęcia klubowe w WTZ”	Osoby z niepełnosprawnościami	Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Rehabilitacja społeczna i zawodowa w formie warsztatów terapii zajęciowej.
		„Wsparcie Inicjatyw”	Osoby z niepełnosprawnościami	Integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Promowanie działań na rzecz aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (moduł 1 i 2) oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej (moduł 3)	Budżet państwa (60%) i budżet gminy (40%)	Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028	Rodziny z dziećmi	Opieka żywnościowa	Moduł 1 i 2 - zapewnia pomoc dzieciom, uczniom i młodzieży oraz obejmuje pomocą osoby dorosłe, zwłaszcza osoby starsze, chore, niepełnosprawne i samotne w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Moduł 3 - wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.
Samorząd Województwa Mazowieckiego	Budżet Województwa Mazowieckiego (max. 80%)	„Wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Mazowszu”	Osoby z niepełnosprawnościami	Dostęp do kultury dla osób z niepełnosprawnościami	Ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, poprzez możliwość skorzystania z ich oferty za preferencyjną cenę biletu, tj. 1 zł brutto za osobę z niepełnosprawnościami i 1 zł brutto za towarzyszącego jej opiekuna

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		„Mazowsze dla Seniorów 2025”	Osoby starsze	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych	Aktywizacja osób starszych, zapobieganie ich wykluczeniu i utracie samodzielności oraz polepszenie jakości życia mieszkańców regionu w wieku senioralnym. Działanie polega na udzieleniu gminom, miastom na prawach powiatu z terenu województwa mazowieckiego oraz dzielnicom m.st. Warszawy, pomocy finansowej przeznaczonej na realizację własnych zadań bieżących gmin, miast na prawach powiatu oraz dzielnic m.st. Warszawy, będących inicjatywą rad seniorów
		„Mazowsze dla Zdrowia Psychicznego 2025”	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Promocja i ochrona zdrowia psychicznego	Wspieranie zadań związanych z promocją zdrowia psychicznego i profilaktyką zaburzeń wśród mieszkańców Mazowsza
		„Mazowsze dla młodzieży”	Rodziny z dziećmi	Aktywizacja młodzieży	Tworzenie i rozwój Młodzieżowych Rad poprzez dofinansowanie działań edukacyjnych, promocyjnych oraz organizacyjnych. Dotacje obejmują m.in. szkolenia dla młodzieżowych radnych i ich opiekunów, kampanie informacyjne oraz realizację inicjatyw młodzieżowych.
		„Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych”	Wszyscy mieszkańcy	Integracja i aktywizacja mieszkańców	Zadania aktywizujące, integrujące i rozwijające lokalne społeczności poprzez zapewnienie podstawowej infrastruktury (takiej jak np. świetlice wiejskie, gminne/osiedlowe ośrodki kultury, domy kultury, domy pomocy społecznej, itp.) pełniące rolę tzw. „centrum integracyjno-kulturalne”
		„Mazowsze dla zdrowia 2025”	Wszyscy mieszkańcy	Promocja i ochrona zdrowia ogółem	Pomoc finansowa ze środków budżetu Województwa przeznaczona jest na zadania własne powiatów oraz miast na prawach powiatu o charakterze bieżącym z zakresu promocji i ochrony zdrowia, niebędące inwestycją, wyłączeniem działań związanych z profilaktyką zaburzeń i promocją zdrowia psychicznego.
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Budżet państwa	Bon senioralny	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze	Program wsparcia finansowego dla osób powyżej 75. roku życia, które wymagają regularnej opieki i mają bliskich aktywnych zawodowo.

Źródło: opracowanie własne

6. SYSTEMY MONITOROWANIA I OCENY

System monitorowania, ewaluacji oraz pomiaru stopnia realizacji wskaźników Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Milanówek na lata 2026–2029 został opracowany w celu zapewnienia skutecznego nadzoru nad wdrażaniem działań, oceny ich efektywności oraz weryfikacji wpływu na jakość życia mieszkańców.

Cele monitorowania i ewaluacji:

1. Ocena stopnia realizacji zaplanowanych działań i przedsięwzięć.
2. Pomiar osiągnięcia wskaźników rezultatu i oddziaływania.
3. Identyfikacja nowych potrzeb społeczności lokalnej i szybkie reagowanie na zmieniające się uwarunkowania.
4. Zapewnienie efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów finansowych i ludzkich.
5. Wzmacnianie przejrzystości działań instytucji oraz komunikacji z mieszkańcami.

Metody monitorowania i ewaluacji:

1. Dane ilościowe – rejestr świadczeń, liczba uczestników programów, statystyki wykorzystania usług, liczba osób objętych wsparciem.
2. Dane jakościowe – ankiety satysfakcji mieszkańców, wywiady indywidualne, grupy fokusowe, opinie ekspertów.
3. Analizy porównawcze – ocena realizacji działań w odniesieniu do wskaźników przyjętych w dokumentach krajowych i regionalnych.
4. Raportowanie cykliczne – kwartalne i roczne raporty monitorujące stopień realizacji Planu.

Zasady ewaluacji:

Zasady ewaluacji:

1. Ewaluacja obejmuje zarówno realizację działań, jak i ocenę ich wpływu na życie mieszkańców.
2. Bieżące wyniki monitorowania pozwalają na elastyczne modyfikowanie działań w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby społeczności lokalnej.
3. System zapewnia pełną przejrzystość i dostęp do informacji dla władz gminy, partnerów społecznych i mieszkańców.

Dzięki zastosowaniu powyższego systemu, gmina Milanówek będzie w stanie utrzymać wysoki standard usług społecznych, lepiej reagować na wyzwania demograficzne i społeczne oraz skutecznie realizować cele określone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2026–2029.

6.1. WSKAŹNIKI REZULTATU I PRODUKTU

Wskaźniki monitorowania realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Milanówek na lata 2026–2029 zostały przyporządkowane do każdego z celów szczegółowych Planu. Stanowią one narzędzie umożliwiające ocenę stopnia realizacji celu głównego, którym jest zapewnienie spójnego, dostępnego i efektywnego systemu usług społecznych, odpowiadającego na zróżnicowane potrzeby lokalnej społeczności, w szczególności osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

Wskaźniki uporządkowano według głównych obszarów interwencji, przy czym część z nich ma charakter przekrojowy i odnosi się do więcej niż jednego obszaru wsparcia. Wdrożony system monitorowania umożliwia:

1. systematyczne zbieranie danych ilościowych i jakościowych dotyczących realizacji działań przewidzianych w Planie,
2. bieżące rozpoznawanie potrzeb mieszkańców i adaptację działań do zmieniających się warunków społecznych,
3. ocenę efektywności wdrożonych działań w kontekście długofalowego rozwoju lokalnych usług społecznych,

4. zapewnienie przejrzystości i rozliczalności realizacji Planu wobec organów gminy oraz mieszkańców.

Szczegółowy wykaz wskaźników wraz z przyporządkowaniem do poszczególnych celów szczegółowych przedstawia Tabela 17. Systematyczne monitorowanie i ocena wskaźników stanowią podstawę do prowadzenia ewaluacji Planu, umożliwiającą ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz planowanie kolejnych etapów rozwoju usług społecznych w gminie Milanówek.

Tabela 16. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia

OSOBY STARSZE		
L.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Wsparcie osób wymagających opieki długoterminowej	Liczba godzin usług opiekuńczych świadczonych w środowisku
		Liczba osób objętych wsparciem sąsiedzkim
		Liczba osób korzystających z mieszkań wspomaganych
2.	Wsparcie i aktywizacja osób starszych zachowujących sprawność	Liczba uczestników zajęć Klubu Seniora
		Liczba wydarzeń/warsztatów zorganizowanych w MAL
		Liczba działających grup samopomocowych dla seniorów
3.	Wsparcie opiekunów faktycznych i rodzin osób starszych i z niepełnosprawnościami	Liczba świadczonych godzin opieki wytchnieniowej
		Liczba osób objętych teleopieką
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI		
L.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
4.	Wsparcie osób z niepełnosprawnościami przebywających w domu oraz rozwój usług mieszkaniowych i środowiskowych	Liczba osób korzystających z usług AOOD
		Liczba uczestników Klubów samopomocy i grup wsparcia
		Liczba wydarzeń/aktywności integracyjnych w ramach realizacji programu włączenia społecznego
		Liczba wypożyczeń sprzętu rehabilitacyjnego
		Liczba uczestników zajęć WTZ
		Liczba osób korzystających z zapewnionego przez gminę specjalistycznego transportu
5.	Rozwój aktywności zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami	Liczba osób z OzN zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej
		Liczba osób z niepełnosprawnościami, które podjęły zatrudnienie
6.	Wsparcie rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami	Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego
		Liczba zorganizowanych turnusów/edycji półkolonii dla dzieci z OzN
		Liczba zrealizowanych działań wolontariackich
RODZINY Z DZIEĆMI		
L.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika

1.	Wzmocnienie systemu wsparcia rodzin w środowisku	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
		Liczba udzielonych porad specjalistycznych
		Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach w Środowiskowym Domu „Milanowski Promyk”
		Liczba przeprowadzonych warsztatów dla rodziców z zakresu kompetencji rodzicielskich
2.	Rozszerzenie oferty wsparcia dla dzieci i młodzieży	Liczba utworzonych/rozszerzonych placówek wsparcia dziennego
		Liczba zrealizowanych zajęć / spotkań rozwijających
		Liczba uczestników programów rozwojowych w Młodzieżowym Centrum Kompetencji
OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO		
L.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Rozszerzenie dostępu do specjalistycznych form wsparcia oraz środowiskowych form rehabilitacji i aktywizacji	Liczba osób objętych usługami specjalistycznymi w środowisku
		Liczba udzielonych konsultacji psychologicznych
2.	Edukacja i profilaktyka zdrowia psychicznego	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych z zakresu zdrowia psychicznego
		Liczba uczestników warsztatów profilaktycznych, przeciwdziałających rozwojowi chorób psychicznych

Źródło: opracowanie własne

6.2. OPIS SYSTEMU MONITOROWANIA REALIZACJI PLANU I OSIĄGNIĘCIA WSKAŹNIKÓW

System monitorowania realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Milanówek na lata 2026–2029 ma na celu zapewnienie skutecznego nadzoru nad wdrażaniem zaplanowanych działań oraz ocenę postępów w realizacji wyznaczonych celów. Stały monitoring stanowi kluczowy element zarządzania procesem wdrażania Planu, umożliwiając bieżące śledzenie efektów, ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzanie niezbędnych korekt w odpowiedzi na pojawiające się wyzwania. System ten sprzyja przejrzystości, odpowiedzialności i efektywności w zarządzaniu lokalnymi usługami społecznymi, przyczyniając się do trwałej poprawy jakości życia mieszkańców gminy Milanówek.

Monitoring i ewaluacja Planu prowadzone będą przez pracowników Centrum Usług Społecznych we współpracy z lokalnymi partnerami zaangażowanymi w jego realizację, w tym:

1. przedstawicielami władz samorządowych gminy Milanówek,
2. jednostkami organizacyjnymi gminy,
3. organizacjami pozarządowymi,
4. instytucjami publicznymi i partnerami społecznymi działającymi w obszarze pomocy i integracji społecznej.

Do obowiązków Centrum Usług Społecznych należeć będzie systematyczne gromadzenie danych od realizatorów poszczególnych działań oraz ich analiza w odniesieniu do wskaźników przypisanych do celów szczegółowych Planu. Zebrane informacje stanowić będą podstawę do opracowania corocznego raportu z monitoringu, prezentującego postępy w realizacji Planu, stopień osiągnięcia wskaźników oraz rekomendacje dotyczące działań korygujących.

Wskaźniki monitorujące realizację Planu będą kluczowym narzędziem oceny skuteczności i efektywności podejmowanych działań. Proces monitorowania umożliwi elastyczne reagowanie na zmieniające się potrzeby mieszkańców oraz zapewni trwałość rezultatów działań podejmowanych w ramach Planu.

6.3. OCENA SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI PLANU (EWALUACJA)

Ostatnim etapem realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Milanówek na lata 2026–2029 będzie przeprowadzenie ewaluacji wdrożonych działań. Jej głównym celem jest ocena efektów, skuteczności oraz zasadności podejmowanych interwencji w odniesieniu do przyjętych celów strategicznych i operacyjnych Planu.

Ewaluacja pozwoli na:

1. określenie stopnia realizacji Planu,
2. ocenę jakości świadczonych usług społecznych,
3. identyfikację obszarów wymagających dalszego wsparcia lub wprowadzenia korekt.

Proces ewaluacji obejmie analizę osiągniętych rezultatów, ocenę trwałości efektów oraz efektywności wykorzystania zasobów, w tym finansowych, kadrowych i organizacyjnych. Badanie uwzględni również wpływ zrealizowanych działań na poprawę jakości życia mieszkańców gminy Milanówek oraz poziom integracji społecznej lokalnej społeczności. Wyniki ewaluacji posłużą do wnioskowania o dalszych kierunkach rozwoju usług społecznych oraz doskonaleniu mechanizmów wsparcia w gminie.

7. SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

TABELE

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	7
Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024.....	9
Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne.....	10
Tabela 4. Poziom wykształcenia	10
Tabela 5. Poziom bezrobocia w latach 2022-2024	11
Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024	11
Tabela 7. Podstawowe informacje dotyczące CUS.....	13
Tabela 8. Odpłatność gminy Milanówek za pobyt w Domu Pomocy Społecznej	14
Tabela 9. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024.....	14
Tabela 10. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022-2024 wraz z kwotą świadczeń	15
Tabela 11. ocena jakości usług społecznych, które były świadczone w Milanówku w okresie ostatnich kilku lat.....	21
Tabela 12. Zapotrzebowanie na nowe usługi społeczne, które dotychczas nie były świadczone (dane w %).	22
Tabela 13. Struktura kadry Centrum Usług Społecznych w Milanówku	29
Tabela 14. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych	37
Tabela 15. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych	39
Tabela 16. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia.....	45

WYKRESY

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2024 roku	10
Wykres 2. Brakujące usługi społeczne w Milanówku (dane w %).	22

MAPY

Mapa 1. Granice gminy Milanówek.....	9
--------------------------------------	---